

Szlak 10
Administrcja Dziennika Urzędów.
Kuratorj. Okr. Szkolnego Lubelskiego
L U B L I N

NALEŻNOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZALTEM. CENA NUMERU 60 GROSZY

SAMORZĄD

TYGODNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XXI.

Warszawa, 14 maja 1939 r.

nr 20

TREŚĆ NUMERU

- A. Bogusławski.* — Samorząd w chwili obecnej.
St. Gliszczyński. — Spółki drogowe.
H. N. — O usprawnienie działalności organów wewnętrznej kontroli w samorządzie.
Mgr. Stanisław Lechociński. — Studia techniczne do budowy dróg samorządowych w świetle obowiązującego prawa.

Głosy czytelników:

S. M. — „Kilka uwag o odszkodowaniu i wynagrodzeniu członków zarządów gminnych (miejskich) będących pomocnikami przełożonego gminy—w świetle obowiązującego prawa.

Co piszą inni:

A. — „Jak samorząd gminny upowszechnia książki na wsi.

Przegląd orzecznictwa.
Sprawy bieżące.

Wiadomości gospodarcze.
Przegląd wydawnictw.

WYDZIAŁ POWIATOWY W STOLINIE
poszukuje kandydata
na stanowisko
SEKRETARZA
WYDZIAŁU POWIATOWEGO

Od kandydata wymagane jest:

- 1) wyższe wykształcenie (prawnicze wz. ekonomiczne) lub conajmniej W. S. H.,
- 2) trzech-letnia praktyka samorządowa w biurze Wydziału Powiatowego,
- 3) nieprzekraczalny 40 rok życia,
- 4) obywatelstwo polskie

Do stanowiska przywiązane są pobory służbowe według VIII — VII grupy uposażenia funkcjonariuszów samorządowych zależnie od kwalifikacji i ilości lat służby.

Przyjęcie na stanowisko narazie nastąpi na 3 mies. okres próbny, poczym może nastąpić stabilizacja.

Stanowisko jest do objęcia od zaraz.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
(—) *L. Gutowski.*
Starosta Powiatowy.

WYDZIAŁ POWIATOWY W SIEDLCACH
POW. SIEDLECKI

o g ł a s z a

K O N K U R S

na stanowiska: **technika — sekretarza**
(zastępcy Kierownika Pow. Zarz. Drogowego)
i technika dróg gminnych.

Od kandydata wymagane są następujące kwalifikacje: 1) obywatelstwo polskie, 2) unormowany stosunek do służby wojskowej, 3) wykształcenie w zakresie średniej szkoły technicznej — wydział dróg lądowych, 4) nieprzekraczalny wiek lat 35, 5) praktyka w zakresie budowy i konserwacji dróg oraz czynności związanych z prowadzeniem kancelarii.

Uposażenie: dla technika — sekretarza wg IX st. st., dla technika dróg gminnych wg VIII — IX st. st. plus ryczałt na rozjazd.

Podania wraz z odpisami świadectw należy wnieść do Wydziału Powiatowego w Siedlcach w terminie do dnia 25 maja 1939 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydz. Pow.
Starosta Powiatowy
(—) *St. Guliński.*

Państwowe Gimnazjum Ogrodnicze w Ursynowie

p. WILANÓW k/WARSZAWY

ogłasza rozpoczęcie wpisów na r. sz. 1939/40. Podania opatrzone w przepisowe załączniki — składają kandydaci posiadający ukończoną szkołę powszechną w terminie do 15 czerwca br. Na życzenie wysyła się prospekty na koszt adresata.

Państwowe Gimnazjum Ogrodnicze w Ursynowie jest 3-letnią męską szkołą internatową. Położone na przedmieściach Warszawy posiada gospodarstwo ogrodniczo-rolne o powierzchni około 80 hektarów, o charakterze typowo podmiejskim.

Uczniowie zamieszkują w nowoczesnym internacie gdzie posiadają wszelkie warunki do nauki, sportu i życia społecznego w samorządzie uczniowskim, doskonałe warunki klimatyczne (około 7 ha parku), opiekę lekarską i dentystyczną itd. Koszt utrzymania w internacie miesięcznie 50 zł. Zniżki udzielane są uczniom w wyjątkowo ciężkich warunkach materialnych i w razie b. dobrych postępów w nauce i zachowaniu.

FABRYKA KAS STALOBETONOWYCH
S. ZWIERZCHOWSKI

W A R S Z A W A
UL. WIERZBOWA 3, TEL. 522.97

Kasy odporne na włamanie. Kasety do muru, szafy żelazne, kasy okazyjne, k a s e t k i.

CZY JUŻ ZAOPATRYŁEŚ
SIĘ W BROSZURKĘ?

**„Jak urządzić
letnisko?”**

costa 1 zł. (+ port)

Do nabycia: Związek Powiatów R. P.

zas. 13458/21/20

S A M O R Z Ą D

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

<p>PRENUMERATA KWARTALNA 7.50 ZŁOTYCH.</p> <p>OD 6 EGZEMPLARZY 6.25 Zł. NUMER POJEDYNCZY 60 GROSZY.</p> <p>KONTO CZEKOWE w P. K. O. 52.020 Nr KONTA ROZRACHUNKOWEGO W URZ. P.-T. WARSZAWA I — 276.</p>	<p>REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA I. MARSZALKOWSKA 81a</p> <p>REDAKCJI 8.79-77. ADMINISTRACJI 9.61-92.</p> <p>Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca.</p>	<p>Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł., 1/4 — str. 175 zł., — 1/4 str. 87 zł 50 gr. Poza tekstem za str. 250 zł., — 1/4 str. 125 zł., 1/4 str. 62 zł. 50 gr. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł., 1/4 str. 60 zł., — 1/4 str. 30 zł.</p>
--	--	---

Redaktor — Franciszek Branny

ROK XXI.

WARSZAWA, 14 MAJA 1939 r.

nr 20

TREŚĆ nr 20. Samorząd w chwili obecnej — *A. Bogusławski*. Spółki drogowe — *St. Gliszczyński*. O usprawnienie działalności organów wewnętrznej kontroli w samorządzie — *H. N.* Studia techniczne do budowy dróg samorządowych w świetle obowiązującego prawa — *Mgr Stanisław Lechociński*. Przegląd orzecznictwa. Głosy czytelników; „Kilka uwag o odszkodowaniu i wynagrodzeniu członków zarządów gminnych (miejskich) będących pomocnikami przełożonego gminy — w świetle obowiązującego prawa — *S. M.* Co piszą inni: „Jak samorząd gminny upowszechnia książki na wsi“ — *A.* Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Przegląd wydawnictw.

Samorząd w chwili obecnej

Stanęliśmy w obliczu niebezpieczeństwa zamachu na naszą wolność i samodzielność ze strony wroga zewnętrznego. Imponujące zachowanie się społeczeństwa, jego wola obrony swojej niezależności spowodowały zaniechanie na razie bezpośredniego ataku na nasze granice i na nasze uprawnienia w Gdańsku.

Ale walka, choć bezkrwawa, toczy się dalej. Musimy się liczyć z tym, że obecny stan może się przedłużyć na szereg miesięcy. W okresie tym przeciwnik będzie usiłował wyczerpać nas nerwowo i gospodarczo, rozluźnić naszą znakomitą jednolitą postawę. Zmierzać w tym kierunku będzie wroga propaganda rozpuszczania fałszywych pogłosek, wykorzystywania i wyolbrzymiania błędów, lub niezręczności administracji państwowej czy organów samorządowych itd.

Okres ten wymaga wyjątkowo harmonijnego nastawienia w pracy państwowej i samorządowej. Chodzi o to, aby te wspaniałe nastawienie obronne przetworzyć na pracę twórczą, odporność naszą wzmagającą. Nie pozwolić jej rozproszyć się w codziennych niedomaganiach lub dokuczliwościach, rodzących te czy inne niechęci w społeczeństwie.

Nie znaczy to, ażeby dla świętego spokoju tych czy innych zadań nie wykonywać. Wprost przeciwnie — sytuacja wymaga poważnego spotęgowania wysiłku na wszystkich polach, zwiększających świadomość i gospodarczość społeczeństwa.

Zagadnienie to wiąże się z metodą postępowania w stosunku do społeczeństwa i z organizacją pracy.

Ograniczając nasze rozważania do odcinka samorządowego — stwierdzić należy, że w tej dziedzinie obecna sytuacja wymaga zmiany ustosunkowa-

nia się do społeczeństwa ze strony organów samorządowych nadzorczych.

Należy wyjść z tego stanowiska, że społeczeństwo w Polsce wykazało w obliczu niebezpieczeństwa poważną dojrzałość, patriotyzm i zdecydowaną wolę. Te zalety winny być zużytkowane w pracy samorządowej. Odpaść więc winna nieufność do rozważliwej i dobrej woli w działalności samorządowej społeczeństwa. Dlatego należy w pierwszym rzędzie usamodzielić działalność uchwałodawczą i wykonawczą organów samorządowych. Podstawową bowiem zasadą samorządu jest przekonanie, że inicjatywa od dołu i znajomość własnych potrzeb jest niezwykle cenna. Samorząd winien ją ujawnić. Będzie to możliwe o tyle, o ile organom uchwalającym w samorządzie pozostawi się dostateczną samodzielność w decyzji.

Władza nadzorcza nad samorządem uzyskała wprawdzie na podstawie dotychczasowych ustaw uprawnienia w kierunku zatwierdzania uchwał organów samorządowych oraz zmuszania rad do powtórnego rozpatrywania wstrzymanych uchwał i przyjmowania kwalifikowaną większością głosów — lecz przecież może to władza nadzorcza robić, ale nie musi. Może więc w każdej chwili złagodzić ostrość w wykonywaniu nadzoru, umożliwiając samorządom bardziej samodzielną działalność.

Takie było stanowisko czynników miarodajnych przy uchwalaniu ustawy z dn. 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego, wyrażone w zdaniu, iż nie jest możliwe, aby władze nadzorcze swoje uprawnienia całkowicie wykorzystywały. Trzeba liczyć na rozsądek ludzi, wykonujących uprawnienia władzy nadzorczej nad samorządem.

D 405 / 73 / 280

O ten rozsądek właśnie teraz chodzi. Społeczeństwo przez swoją dojrzałość i godne stanowisko oraz troskę o byt państwowy zasłużyło sobie na to, ażeby odnosić się do niego z zaufaniem i w sprawach samorządowych.

Co więcej — chodzić nam powinno o wciągnięcie do działania i odpowiedzialności za dobre wyniki pracy samorządowej jak najszerze warstwy społeczeństwa.

Dlatego należy dążyć i do zmiany metody pracy w organach samorządowych. Działalność ich winna być jawna, a celowość uchwał i zarządzeń powszechnie zrozumiała. Nic tak nie drażni ludności, jak niezrozumiały dla niej przymus. Odbija się to poważnie na rezultatach podjętej akcji.

To też słusznym jest stanowisko p. E. K. zajęte w artykule p. t. „Zwiększenie zainteresowań samorządowych w społeczeństwie“ („Samorząd“ Nr 19), który domaga się ujawnienia pracy samorządowej, dając praktyczne w tej sprawie wskazówki. Można mieć wątpliwości co do niektórych wskazań, zwłaszcza tych, których wykonanie wymaga dużego nakładu pracy i środków finansowych, ale intencja zainteresowania programem pracy samorządowej, budżetem, sprawozdaniem z wykonania budżetu i innymi pracami — jest słuszną.

Potrzebnymi są szczególnie sprawozdania radnych i członków organów wykonawczych, dokonywane periodycznie na zebraniach wioskowych czy gminnych. Zmuszałoby samych radnych i członków organów wykonawczych do większego zainteresowania zadaniami i pracami samorządu, a usunęłyby wiele podejrzeń i krzywdzących plotek, którymi często obarcza się osoby w samorządzie pracujące.

Dziś, gdy kto zagadnie radnego o uchwały i pracę samorządową — to on najczęściej zasłania się tym, że jest to tajemnica. Może być, że dla niejednego radnego jest to tajemnica, bo niedostatecznie zbadał lub zainteresował się danymi sprawami i nieumiałby ich rzeczowo wytłumaczyć. Ale ustawy przewidują jawne uchwały i tylko w wyjątkowych wypadkach mogą być tajne posiedzenia i uchwały.

Zapewne, że i w działaniu samorządu może być niezbędna tajemnica, szczególnie w obliczu walki z wrogiem zewnętrznym, ale to jest dla wszystkich zrozumiałe. Nie należy tylko otaczać tajemniczością tej działalności samorządu, która jej nie potrzebuje. Albowiem taka tajemniczość szkodę przynosi podjętej pracy.

Trzeba sobie uprzytomnić, że działalność samorządowa różni się od innej metodą pracy. Ma ona za zadanie ujawnienie jak największej inicjatywy od dołu, wdrożenie obywateli do solidarnego zbiorowego zaspakajania potrzeb oraz podporządkowania się uchwałom i zarządzeniom powołanym przez siebie organom.

Przed samorządami stoją w obecnej chwili doniosłe zadania przyczynienia się swym działaniem do wzmocnienia obronności państwa. Muszą więc stosować taką metodę pracy, aby wykrzesać ze społeczeństwa jak największy wysiłek twórczy, największą odporność na niedomagania i dolegliwości bieżące, a także wytrwałość i upór w dążeniu do osiągnięcia ostatecznego celu.

A Bogusławski.

Spółki drogowe

Dla uczczenia dwudziestolecia odzyskania niepodległości Państwa Liga Drogowa zamierza przeprowadzić propagandę za tworzeniem spółek drogowych celem budowy dróg i mostów.

Poneiważ Ministerstwo Komunikacji zwróciło się do wojewodów o przychylnie ustosunkowanie się przewodniczących wydziałów powiatowych i kierowników zarządów drogowych do wszczętej przez Ligę Drogową akcji, przeto należy przypuszczać, że w poszczególnych powiatach jak grzyby po deszczu zaczynają wyrastać spółki drogowe.

Sposób budowy dróg przy pomocy spółek nie jest nowy i dosyć szeroko stosowany był w pierwszym dziesięcioleciu naszej niepodległości. Niektóre powiaty np. warszawski, częstochowski przy pomocy organizowanych spółek osiągnęły w budowie dróg znaczne rezultaty. Pomimo to jednak z czasem zaniechano budowy dróg przy pomocy spółek i zaczęto budowę na innych zasadach organizacyjnych. Jakież były przyczyny zaniechania rozpoczętej, a tak obecnie przez Ligę Drogową forsowanej akcji?

Aby na to pytanie odpowiedzieć, należy uprzytomnić sobie, iż rozporządzenie Ministra Robót Publicznych, dotyczące się organizowania spółek drogowych, sięga roku 1921, tj. czasów, kiedy nie uchwalono

jeszcze ustawy o finansach komunalnych, ani o świadczeniach w naturze na rzecz dróg, a ówczesne rady gminne, zwłaszcza województw centralnych, krępowane uchwałami zebrań gminnych, nie były w stanie prowadzić racjonalnej polityki drogowej. Wspomniane wyżej rozporządzenie zaznacza, że spółki drogowe mogą wówczas powstawać, „jeżeli odnośne związki samorządowe, obowiązane do budowy lub utrzymywania dróg, ze względów finansowych nie są w stanie pobudować lub utrzymywać je w stanie odpowiednim do potrzeb interesowanych lub też, jeżeli tej budowy lub utrzymania nie zamieściły w swoim programie budowy i utrzymania dróg“.

Władze centralne, wychodząc z założenia, że ówczesny samorząd nie spełni swych zadań w zakresie budowy dróg, bądź ze względów wadliwego ustroju, bądź braku w czasach dewaluacji marki funduszy, oddawały częściowo inicjatywę budowy dróg w ręce zainteresowanych osób fizycznych i prawnych, jak właściciele posiadłości ziemskich, zakłady przemysłowe i handlowe, gminy, gromady itp. Aby zaś mieć możliwość pociągnięcia na rzecz budowy dróg i tych, którzy pomimo otrzymywania bezpośrednich korzyści z budujących się dróg dobrowolnie do spółek nie przystąpili, statut wzorowy przewidywał możliwość

wciągnięcia do spółek przymusowo członków, obowiązanych do ponoszenia świadczeń w granicach 1/3 ogólnych wydatków danej spółki.

Od tych jednak odległych czasów stosunki w zakresie gospodarki drogowej uległy zasadniczym zmianom.

Nie znajdzie się dziś taki związek samorządowy, który by „wydatków na drogi nie zamieścił w swoim programie“. Przeciwnie, rady powiatowe częstokroć uchwały stawki opłat drogowych na budowę dróg w takiej wysokości, że państwowe władze nadzorcze musiały je zmniejszać.

Z wejściem zaś w życie ustawy o świadczeniach w naturze na rzecz dróg, gminy w niektórych powiatach, obfitujących w zapasy kamienia, potrafiły rocznie budować po kilkadziesiąt kilometrów dróg o twardej nawierzchni. Możliwość pobierania opłat celowych na drogi oraz wydanie ustawy o świadczeniach drogowych w naturze sprawiło, iż samorząd przeważnie zaprzestał organizowania spółek drogowych, a budowę dróg scentralizował w zarządach drogowych lub zarządach gmin, jeżeli chodziło o budowę dróg gminnych.

Stanowisko samorządu było uzasadnione, gdyż budowa dróg przy pomocy spółek drogowych nie tylko podrażała koszt administracji na premie zazwyczaj przyznawane przez zarząd spółek personelowi zarządów drogowych, ale utrudniała w znacznym stopniu samą budowę.

Pragnąc bowiem prowadzić w powiecie budowę na kilku odcinkach, musiano tworzyć szereg spółek, co pociągnęło za sobą obciążanie członków spółek świadczeniami w stosunku procentowym do udziałów przewidzianych statutami i wymagało wiele czynności biurowych dosyć skomplikowanych. Zamiast uchwalania budżetów drogowych na budżetowych zebraniach rad powiatowych i gminnych musiano zwoływać walne zebrania i posiedzenia zarządów licznych spółek. Prowadzenie rachunkowości spółek natrafiało na trudności ze względu na brak formalnych przepisów oraz wykwalifikowanych rachmistrzów. Komisje rewizyjne związków samorządowych nie miały uprawnień do badania wydatków spółek, a komisje rewizyjne spółek drogowych zazwyczaj mało orientowały się w skomplikowanej rachunkowości. Egzekwowanie wreszcie zaległych udziałów od poszczególnych członków spółek w związku z przejęciem egzekucji przez władze skarbowe zostało znacznie utrudnio-

ne. Przytoczone powyżej trudności przy oparciu budowy dróg na spółkach drogowych spowodowały w wielu powiatach dążenie do likwidacji spółek i prowadzenia budowy na innych zasadach organizacyjnych.

Gdyby Liga Drogowa w całości działalności samorządu była tak dobrze zorientowana, jak np. związki powiatów czy gmin, to z pewnością nie wysuwałaby zasady, iż najtrafniejszym rozwiązaniem budowy dróg jest organizowanie licznych spółek drogowych. Czy jednak wobec przytoczonych powyżej zastrzeżeń wskazane byłoby w ogóle zaniechanie tworzenia spółek drogowych? Bynajmniej! Oparcie budowy dróg na spółkach i teraz jest celowe, ale w wyjątkowych wypadkach, tj. tam, gdzie miejscowe warunki na to pozwalają. Gdy np. w jakimś powiecie w budowę drogi mogą się finansowo zaangażować zakłady przemysłowe, handlowe, czy nawet prywatne jednostki, zainteresowane w budowie, to oczywiście oparcie budowy na spółkach, w których by uczestniczył i samorząd, jest korzystne i w praktyce takie wypadki mogą mieć miejsce, zwłaszcza w C. O. P., gdzie powstające zakłady są zainteresowane w budowie dróg o twardej nawierzchni. Tworzenie jednak spółek, których członkami są tylko samorządy, jak to się nieraz praktykuje, a zwłaszcza tam, gdzie gminy swój udział wnoszą tylko świadczeniami w naturze, jest nieuzasadnione, nawet gdyby spółki subwencjonowane były przez Skarb Państwa, czy Fundusz Pracy, gdyż subwencje z funduszy publicznych mogą być bezpośrednio przydzielone na określony cel samorządom. Ponieważ jednak spółki drogowe istnieją, a nawet liczba ich w zależności od warunków lokalnych może się zwiększać, przeto wskazane byłoby unormowanie przepisami władz nadzorczych prowadzenie ich rachunkowości, kasowości, układu budżetów i sprawozdań rocznych z ich wykonania, gdyż dotychczasowy stan w wielu wypadkach jest niezadawalający i niepozwalający na dokładną kontrolę wydatkowanych funduszy publicznych i obciążania poszczególnych członków spółek świadczeniami. W interesie przeto właśnie rozbudowy sieci dróg o twardej nawierzchni należałoby raczej dążyć do uporządkowania działalności istniejących spółek, aniżeli masowego tworzenia nowych, jak to projektuje Liga Drogowa.

St. Gliszczyński.

0 usprawnienie działalności organów wewnętrznej kontroli w samorządzie

Inspekcje związków samorządowych wykazują, że praca samorządowych komisji rewizyjnych w dużej ilości związków na ogół nie stoi na wysokości zadania. W wielu związkach samorządowych ilość zebrania komisji rewizyjnych ogranicza się do odbycia jednego posiedzenia w ciągu roku budżetowego, a kontrola ze strony tych organów sprowadza się do pobieżnej oceny sprawozdania rachunkowego z wykonania budżetu bez bliższego wniknięcia w gospodarkę związku samorządowego i zbadania, czy dzia-

łalność finansowa i gospodarcza organów samorządowych jest zgodna z zasadami oszczędności w gospodarce publicznej, a dysponowanie kredytami budżetowymi odbywa się oszczędnie i celowo.

Braku należytej kontroli wewnętrznej nie zastąpi inspekcja władzy nadzorczej, która mimo fachowości nie posiada tak gruntownej znajomości stosunków lokalnych, jaką zazwyczaj ma miejscowy czynnik społeczny w osobach członków komisji rewizyjnej. Ponadto o ile komisja rewizyjna ma moż-

ność dokonywania stałej kontroli bezpośrednio nad całokształtem i poszczególnymi kierunkami działalności związku samorządowego i może być poinformowana o wszystkich aktualnych zamierzeniach, podejmowanych przez organ zarządzający, o tyle władza nadzorcza, przeprowadzając inspekcje w dużych stosunkowo odstępach czasu, siłą rzeczy wnika sporadycznie tylko w najistotniejsze przejawy życia samorządowego.

Nie potrzeba uzasadniać, jak ważnym środkiem dla ożywienia pracy organów samorządowych jest dobre spełnianie zadań przez komisje rewizyjne.

Ożywienie i usprawnienie pracy komisji rewizyjnych uznać należy za jeden z najbardziej istotnych momentów w pracy nad podniesieniem stopnia organizacyjnego samorządów.

Zakres uprawnień i obowiązków komisji rewizyjnych został unormowany w art. 62 i 63 ustawy z 23.III.1933 r. (Dz. U. Nr 35, poz. 294), §§ 61 — 70 rozp. II Ministra Spraw Wewnętrznych z 15.XII.1933 r. (Dz. U. Nr 100, poz. 769), §§ 48 — 52 rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z 6.XII.1932 r. (Dz. U. Nr 11, poz. 72 z 1933 r.) oraz w uchwalonych i zatwierdzonych regulaminach czynności. Kontrola wewnętrzna w związkach samorządowych powinna mieć charakter ciągły i nie może ograniczać się do oceny rocznych rezultatów gospodarki, lecz musi objąć każdy wydatek, dokonany w ciągu roku przez organ zarządzający.

Celem usprawnienia tej kontroli przez komisje rewizyjne, należy dążyć do tego, by w skład komisji rewizyjnych weszły osoby, dostatecznie obznajmione z zasadami gospodarki samorządowej oraz by przynajmniej jeden z członków posiadał znajomość rachunkowości samorządowej.

Komisje rewizyjne bezwzględnie powinny się zbierać nie rzadziej niż raz na kwartał stosownie do przepisów § 52 rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z 6.XII.1932 r. (Dz. U. z 1933 r. Nr 11, poz. 72). Obowiązek zwoływania komisji obciążać winien przełożonych związków samorządowych, do których należy nie dopuścić zaniedbań w terminowym zbieraniu się komisji. Wskazaniem jest, aby w kilku przynajmniej normalnych zebraniach komisji rewizyjnych w gminach wiejskich i miastach niewydziałonych w miarę możliwości brali udział delegowani urzędnicy z ramienia państwowych władz nadzorczych, celem wdrożenia członków komisji w arkana systematycznej i celowej pracy kontrolnej.

Komisje rewizyjne winny badać wszystkie wydatki związku samorządowego, dokonane w okresie sprawdzanym.

W zakresie działania komisji rewizyjnych, unormowanym w regulaminach ich czynności i w powołanych wyżej przepisach prawnych, specjalny

nacisk położony być winien na badanie pod względem formalnym i rzeczowym wszystkich dokumentów rozchodowych i sprawdzanie ich z zapisami w księgach rachunkowych.

Plan pracy komisji rewizyjnych powinien być tak ułożony, by na każdym kolejnym zebraniu kwartalnym komisje oprócz innych czynności, wchodzących w ich zakres działania, zbadały wszystkie dokumenty rozchodowe za skończony kwartał okresu budżetowego. Przy tym systemie pracy na ostatnim posiedzeniu komisje rewizyjne będą miały możliwość poświęcić więcej czasu i uwagi zamknięciu ksiąg, wykonaniu budżetu, sytuacji finansowej związku samorządowego i innym zagadnieniom ogólnym. Słusznym jest, aby weszło w praktykę zwoływanie raz w roku zjazdu przewodniczących komisji rewizyjnych gmin wiejskich i miast niewydziałonych w każdym powiecie, celem omówienia aktualnych zagadnień, dotyczących: stosunku komisji rewizyjnych do organów ustrojowych związków samorządowych, metod pracy przy przeprowadzaniu kontroli oraz celem przeprowadzenia pod przewodnictwem inspektora samorządu gminnego wzorowej kontroli w związku samorządowym. Celem tych zebrań byłoby poza tym utrzymywanie ściślejszego kontaktu przez władzę nadzorczą z komisjami, szkolenie członków komisji rewizyjnych w zakresie, dotyczącym ich urzędowania, oraz czuwanie nad utrzymaniem właściwego stosunku komisji rewizyjnych do przełożonych związków samorządowych i odwrotnie. Kontakt organ. inspekcji władz nadzorczych z przewodniczącymi komisji rewizyjnych przed rozpoczęciem każdej normalnej lustracji w gminie czy mieście należy uznać za czynnik dużej wagi w zakresie współpracy kontroli wewnętrznej z zewnętrzną (państwową).

Trzeba przyznać, że badanie gospodarki samorządowej tak różnorodnej i skomplikowanej nie jest łatwe, rzeczy te wymagają ciągłego kształcenia się, wdrażania zarówno w „tajemnice“ bilansów, jak i budowy samych budżetów, wprawy w badaniu rozrachunków, znajomości aktualnych przepisów itd. W tym zakresie daleko sięgająca opieka czynników zawodowych i fachowych winna przychodzić z pomocą czynnikowi obywatelskiemu, który nie byłby inaczej w możliwości nieraz opanować nawet po kilku latach pracy wszystkich arkanów gospodarki, rachunkowości i ekonomiki samorządowej. Podkreślić należy w tej dziedzinie celową inicjatywę Zw. Rewiz. Samorz. Teryt., który prowadzi w różnych formach akcję popularyzacji wśród wewnętrznych organów kontroli w samorządzie — wiedzy potrzebnej do należytego spełniania zadań tych organów.

H. N.

Studia techniczne do budowy dróg samorządowych w świetle obowiązującego prawa

Do chwili wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 24.IX.1934 r. o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz.

776) — w wypadku potrzeby przeprowadzenia pomiarów do budowy drogi gminnej na obcych gruntach oraz konieczności usunięcia na tych gruntach

jakichkolwiek przeszkód (trwałych lub nietrwałych), utrudniających dokonywanie tych pomiarów, musiał być przestrzegany tryb postępowania, określony w § 13 rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 20.VII.1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 60, poz. 543). Po tym terminie, tj. od dnia 30.X.1934 r. — z uwagi na przepis art. 61 rozporz. Prezydenta Rzplitej z dnia 24.IX.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776), uchylający wszelkie postanowienia w sprawach, unormowanych tym rozporządzeniem, a więc nie tylko postanowienia sprzeczne, ale i pokrywające się z nim — w tego rodzaju sprawach musi być przestrzegany tryb postępowania, przewidziany w art. 6 — 9 tego rozporządzenia oraz w innych przepisach prawnych.

W tej sprawie należy rozróżnić:

a) przeprowadzanie na terenie cudzym studiów technicznych do opracowania projektu budowy drogi gminnej i

b) dokonywanie pomiarów, potrzebnych do wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego.

Studia techniczne (niwelacja itp.) mogą, lecz nie muszą być zakończone opracowaniem projektu budowy drogi gminnej. W wyniku takich studiów może się okazać, że na odcinku przestudiowanym nie może być w ogóle budowana droga gminna z pewnych względów technicznych, gospodarczych, komunikacyjnych itp. Jeżeli jednak na podstawie takich studiów zostanie ustalona możliwość budowy drogi gminnej na trasie przestudiowanej i jeżeli konieczność tej budowy zostanie lub została już postanowiona przez radę gminną (art. 4 ustawy z dnia 20.XII.1920 r. Dz. U. poz. 32 z 1921 r.), wtedy powołany do tego organ techniczny opracowuje szczegółowy projekt budowy tej drogi i przedstawia go za pośrednictwem zarządu gminnego do zatwierdzenia właściwej władzy (§ 20 instrukcji Ministra Komunikacji z dnia 24.III.1938 r. Dz. Urz. Min. Kom. Nr 33, poz. 323).

Z chwilą dopiero zatwierdzenia projektu budowy drogi (§ 2 rozporządzenia Min. Rob. Publ. z dnia 20.VII.1922 r. — Dz. U. poz. 543) może być aktualna sprawa nabycia potrzebnych gruntów pod budowę tej drogi na podstawie dobrowolnej umowy, a w razie nie dojścia jej do skutku — na podstawie wywłaszczenia, czyli z tą dopiero chwilą może być mowa o zamiarze „ubiegania się o wywłaszczenie” w rozumieniu art. 6 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 24.IX.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776).

Określenie „ubiegający się o wywłaszczenie” — zgodnie z wykładnią jego, zawartą w wydawnictwie „Postępowanie Wywłaszczeniowe” Wł. Czapińskiego i J. Grzymały Pokrzywnickiego, zaleconym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 22 z dnia 10.VIII.1936 r.) — dotyczy związku samorządowego, który istotnie zamierza już wystąpić z wnioskiem o wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego i który dla przedstawienia takiego wniosku musi dokonać pewnych prac pomiarowych.

W myśl powołanego przepisu (art. 6 § 1) prace pomiarowe na cudzym gruncie może dokonywać ubiegający się o wywłaszczenie tylko za zgodą właściciela

gruntu, a wbrew woli właściciela — na podstawie zezwolenia właściwego miejscowego starosty powiatowego z tym, że osobą, uprawnioną do wykonywania tych prac może być tylko mierniczy przysięgły (art. 18 § 3) lub też, jeżeli wywłaszczenie jest zamierzone na rzecz Skarbu Państwa, monopoli lub przedsiębiorstw państwowych — mierniczkowie lub inżynierowie urzędów państwowych, monopoli, wzgl. przedsiębiorstw państwowych.

W tym stanie rzeczy, jeżeli zamierzone jest wywłaszczenie na rzecz gminy wiejskiej:

1) prac pomiarowych, potrzebnych dla wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego (art. 6 § 1) może dokonywać tylko mierniczy przysięgły, a nie organa techniczne tej gminy lub jej władzy nadzorczej, choćby posiadały one ku temu nawet odpowiednie kwalifikacje zawodowe (dyplom inżyniera, mierniczego) i choćby jednocześnie w takim charakterze były one funkcjonariuszami państwowymi (np. kierownik powiatowego zarządu drogowego),

2) starosta powiatowy nie może udzielić zezwolenia na dokonywanie tych prac organom technicznym gminy lub jej władzy nadzorczej pod rygorem uchylecia takiej decyzji w trybie odwołania lub nadzoru z urzędu,

3) zainteresowany zarząd gminy w podaniu swoim o wydanie mu takiego zezwolenia musi co najmniej uprawdopodobnić zamiar ubiegania się o wywłaszczenie na podstawie zatwierdzonego projektu budowy drogi gminnej oraz wskazać osobę mierniczego przysięgłego,

4) dokonywanie takich pomiarów bez zezwolenia starosty przez organa gminy lub jej władzy nadzorczej i wbrew woli właściciela gruntu jest bezprawiem, mogącym w pewnych wypadkach kwalifikować się jako przestępstwo z art. 286 K. K.,

5) jeżeli projekt budowy drogi gminnej nie został jeszcze zatwierdzony, czyli jeżeli nie zaistniały jeszcze okoliczności, mogące przynajmniej uprawdopodobnić zamiar ubiegania się o wywłaszczenie — starosta powiatowy nie może wydać zezwolenia ani na dokonywanie pomiarów wbrew woli właściciela gruntu, ani na usunięcie przeszkód, utrudniających te pomiary w myśl art. 6 i 7 tego rozporządzenia.

W tym ostatnim wypadku powinny mieć zastosowanie postanowienia § 13 rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 20.VII.1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 60, poz. 543), a to z następujących powodów:

1) przepis art. 61 rozporz. Prezydenta Rzplitej z dnia 24.IX.1934 r. (Dz. U. poz. 776) uchylił wszelkie przepisy w sprawach, unormowanych w tym rozporządzeniu (czyli pozostawił w mocy przepisy w sprawach, nieunormowanych w tym rozporządzeniu).

2) przepis ten normuje sprawę dokonywania pewnych pomiarów przez ubiegającego się o wywłaszczenie (czyli przez zarząd gminy, który na podstawie uchwały rady gminnej zdecydował budowę drogi gminnej, według zatwierdzonego projektu), potrzebnych dla wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego,

3) przepis ten nie normuje sprawy dokonywania studiów technicznych dla ewentualnego opracowania projektu budowy drogi gminnej i związanej z tym konieczności dokonania pewnych prac tech-

nicznych na cudzym gruncie (niwelacja i t. p.) oraz usuwania przeszkód, utrudniających te prace,

4) tych ostatnich czynności może dokonywać tylko personel techniczny, posiadający ku temu odpowiednie kwalifikacje, podczas gdy mierniczy przysięgły może dokonywać tylko czynności, wyliczonych w art. 9 ustawy z dnia 15.VII.1925 r. o mierniczych przysięgłych (Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 454 z 1928 r.), nie wyczerpujących całokształtu zagadnień, związanych z projektem budowy drogi, do których ustalania niejednokrotnie mierniczy przysięgły nie będzie posiadał potrzebnych wiadomości,

5) przepis art. 6 § 1 w związku z art. 18 § 3 prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym, miał na myśli prace pomiarowe, potrzebne do wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego, podczas gdy przepis § 13 rozp. Min. Rob. Publ. z dnia 20.VII.1922 r. Dz. U. poz. 543 reguluje „potrzebę przeprowadzenia pomiarów do budowy drogi na gruntach prywatnych“, a więc w ogóle jakichkolwiek pomiarów, związanych z budową drogi i zezwolenia na te pomiary starosta udziela zarządowi drogowemu, a nie mierniczemu przysięgłemu. Wniosek taki musi m. in. zawierać (art. 10): a) wskazanie w przybliżeniu ogólnej powierzchni terenu przeznaczanego do wywłaszczenia, b) opis tego wszystkiego, co na tym terenie się znajduje, c) ogólny plan sytuacyjny, d) wykaz właścicieli, mających się wywłaszczyć gruntów — czyli musi zawierać pewne dane, których ustalenie wymaga uprzedniego przeprowadzenia pewnych prac pomiarowych, i do ustalenia których w myśl art. 9 ustawy o mierniczych przysięgłych powołani są wyłącznie ci ostatni, o ile obowiązujące prawo nie przyznaje tego prawa funkcjonariuszom państwowym,

6) dane, wskazane w pkt. poprzednim, muszą być wobec kategorię brzmienia art. 18 § 3 prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym, opracowane przy wnioskach o wywłaszczenia na rzecz gminy, wyłącznie przez mierniczego przysięgłego, choćby nawet były one już zawarte w operatach technicznych, opracowanych w wyniku studiów technicznych, poprzedzających opracowanie projektu technicznego budowy drogi.

Powyższe rozgraniczenie dotyczy również usuwania przeszkód, utrudniających dokonanie pomiarów z tym, że przewidziany w art. 7 — 9 prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym oraz w § 13 rozp. Ministra Robót Publicznych z dnia 20.VII.1922 r. (Dz. U. poz. 543) tryb postępowania musi być zachowany bez względu na to, czy właściciel gruntu, na którym przedmiot ten się znajduje, wyrazi na to zgodę. Usuwanie takich przeszkód na podstawie tylko zgody właściciela gruntu, bez zachowania wyżej opisanego trybu postępowania, będzie w niektórych wypadkach powodowało kolizję z innymi przepisami prawnymi i prawami osób trzecich. Zgoda np. na usunięcie pewnej ilości drzew w lesie, na obniżenie poziomu wody w zakładzie, pietrzącym wody, będzie w wypadku:

a) pierwszym — naruszeniem postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 24.VI.1927 r. o zagospodarowaniu lasów, niestanowiących własności Państwa (Dz. U. R. P. Nr 111, poz. 932) z konsekwencjami karnymi, wskazanymi w art. 40, 41, 42 i 48 tego rozporządzenia,

b) w wypadku drugim — naruszeniem postanowień art. 71 i 72 ustawy wodnej (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 574 z 1928 r.).

Legalizacja tego rodzaju kolizji z obowiązującym prawem następuje dopiero po przeprowadzeniu postępowania, określonego w art. 7 — 9 prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym i § 13 rozp. Min. Robót. Publiczn. z dnia 20.VII.1922 r. (Dz. U. poz. 543), a zgoda właściciela gruntu na tę kolizję posiada jedynie znaczenie prawne tylko wtedy, jeżeli obejmuje ona wysokość odszkodowania za usunięte przedmioty lub też jeżeli dotyczy dokonywania pomiarów przez ubiegającego się o wywłaszczenie (art. 6 § 1 prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym).

W myśl zresztą powołanych przepisów tak przeprowadzających studia techniczne, jak i ubiegający się wywłaszczenia, a pragnący dokonać prac pomiarowych, nie jest obowiązany przed uzyskaniem zezwolenia starosty na przeprowadzenie tych czynności wykazywać się dowodem pertraktacyj z właścicielem gruntu i nie osiągnięcie zgody.

mgr. Stanisław Lechociński.

Głosy czytelników

„Kilka uwag o odszkodowaniu i wynagrodzeniu członków zarządów gminnych (miejskich) będących pomocnikami przełożonego gminy — w świetle obowiązującego prawa“

W myśl art. 46 ust. 1 — 3 ustawy samorządowej i § 46 ust. 1 rozporz. II Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15.XII.1933 r. (Dz. U. poz. 769) zarząd gminny (miejski), poza sprawami, zastrzeżonymi kolegialnemu załatwieniu, działa jednoosobowo przez wójta (burmistrza), który działa samodzielnie, pod osobistą odpowiedzialnością przy pomocy pracowników gminy i ewentualnie innych członków zarządu gminnego (miejskiego).

Wójt (burmistrz) może poruczać podwójciemu (niezawodowemu wiceburmistrzowi) czynności pomocnika przełożonego gminy, czyli czynności z jednoosobowego zakresu działania zarządu tylko wtedy, gdy:

1) gospodarka gminy jest rozległa do tego stopnia, że zachodzi potrzeba wyręczenia się pomocnikiem w wykonywaniu poszczególnych zadań przełożonego gminy, a jednocześnie, gdy:

2) gmina posiada odpowiednie środki finansowe na przyznanie podwójciemu (niezawodowemu wiceburmistrzowi) odszkodowania w przypadku, przewidzianym w ust. 3 art. 53 ustawy samorządowej (§ 46 rozporz. II Min. Spraw Wewn.).

Z intencji przepisów tak art. 6 i 8 ustawy samorządowej, jak i §§ 9—12 i 46 rozporz. II Ministra Spraw Wewnętrznych wynika, że podwójci (niezawodowy wiceburmistrz) jest obowiązany w zasadzie brać tylko udział w posiedzeniach kolegium zarządu oraz wyłonionych przez ten zarząd komisjach. Ponadto podwójci (wiceburmistrz), którego praca jest honorowa (art. 53 ust. 3), jest obowiązany z mocy art. 52 ust. 2 tej ustawy i § 47 ust. 1 rozporz. II Ministra Spraw Wewn. spełniać te czynności, poruczone mu przez przełożonego gminy, jako swojemu pomocnikowi, których wykonywanie nie powoduje znacznego uszczerbku w zarobkach w głównym jego zawodzie.

Przepisy więc, zawarte w art. 53 ust. 3 ustawy samorządowej i § 50—51 rozporz. II Ministra Spraw Wewn., mają zastosowanie tylko do wypadku, w którym:

a) stanowisko przełożonego gminy jest obsadzone i przez niego sprawowane,

b) przełożony gminy porucza podwójciemu (niezawodowemu wiceburmistrzowi), jako swemu pomocnikowi wykonanie lub wykonywanie pewnych czynności z jednoosobowego zakresu działania zarządu gminnego (miejskiego).

Jeżeli jednak stanowisko przełożonego gminy jest czasowo nie obsadzone lub przełożony gminy jest zawieszony w urzędowaniu lub jeżeli nie może on pełnić swoich obowiązków służbowych — wtedy podwójci (niezawodowy wiceburmistrz) może:

1) zrzec się pełnienia obowiązków przełożonego gminy bez narażenia się na konsekwencje, wynikające z art. 6 ustawy samorządowej lub też

2) przejąć wszelkie prawa i obowiązki przełożonego gminy i sprawować je według swego uznania honorowo (bezpłatnie) lub za wynagrodzeniem równym, przysługującym przełożonemu gminy lub niższym.

W tym ostatnim wypadku nie może być mowy o przyznawaniu takiemu pełniącemu obowiązki przełożonemu gminy tytułem wynagrodzenia w formie diet, czy odszkodowania, ani też — o uzależnieniu wypłaty wynagrodzenia od zaistnienia warunków, przewidzianych w § 50—51 rozporz. II Ministra Spraw Wewn. Uprawnienie takiego pełniącego obowiązki przełożonego gminy do poborów, przysługujących przełożonemu gminy, wynika z mocy samego prawa (art. 52 ust. 2 i art. 53 ust. 1 ustawy samorządowej i § 47 ust. 1 i § 49 rozporz. II Ministra Spraw Wewn.) bez potrzeby podejmowania przez radę gminną (miejską) specjalnej uchwały, uprawniającej do tego rodzaju poborów. Oczywiście to ostatnie nie anuluje obowiązków organów ustrojowych gminy, wynikających z § 1 rozporz. Prezydenta Rzplitej z dnia 17.VI.1924 r. (Dz. U. poz. 522), o ile przełożony gminy pobiera również uposażenie.

W myśl § 51 rozporz. II Min. Spraw Wewn. organ stanowiący gminy jest uprawniony określić bliższe zasady, dotyczące: a) odszkodowania z tytułu wykonywanych przez niepłatnych członków zarządu gminnego (miejskiego) czynności, poruczonych im przez przełożonego gminy (§ 46 i 48 rozporz. II Min. Spraw Wewn.); b) diet za udział tych osób w posiedzeniach kolegium zarządu gminy oraz c) zwrotu kosztów przejazdu tych osób do siedziby gminy.

W tym stanie rzeczy określenie przez radę gminną (miejską) wysokości „odszkodowania“ z tytułu pełnienia przez podwójciego (wiceburmistrza) obowiązków przełożonego gminy, czyli ustanowienie norm wynagrodzenia w formie diet, a więc w sposób, sprzeczny z § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 30.XII.1924 r. (Dz. U. poz. 667 z 1933 r.) jest bez znaczenia prawnego, gdyż uchwała taka nawet w wypadku jej zatwierdzenia przez wydział powiatowy jest nieważna z mocy samego prawa (ust. 2 § 1 tego rozporządzenia).

S. M.

Co piszą inni

„Jak samorząd gminny upowszechnia książki na wsi“

„Zagon“, miesięcznik, organ Zrzeszenia Inteligencji Ludowej i Przyjaciół Wsi w Nr 5 br., zamieszcza pod wymienionym wyżej tytułem artykuł p. Józefa Krasowskiego, w którym Autor zwalcza centralistyczną zasadę tworzenia bibliotek dla wsi. Autor, opierając się na „Pamiętnikach Chłopów“, stwierdza, że wieś odczuwa poważnie głód książki.

„Gdy się czyta „Pamiętniki“ nasuwa się pytanie, dla czego w stosunku do wsi dopuszczono się takich zaniedbań w zakresie akcji bibliotecznej? Odpowiedź jest bardzo łatwa. Nastąpiło to naskutek doktrynerskiego i biurokratycznego podejścia do tej akcji jej organizatorów. Zamiast oprzeć całą akcję na społeczeństwie, zamiast współdziałać z samorządem gminnym, najbardziej zdolnym do stworzenia właściwej sieci bibliotecznej, rozpoczęto budować po-

złacane kopułki. Nie zaczęto pracy od fundamentów. Zamiast zakładania bibliotek gminnych na wsi, zaczęto tworzyć nowe urzędy powiatowe pod nazwą „Bibliotecznych Central Powiatowych“.

Inspiratorzy tworzenia Bibliotecznych Urzędów Powiatowych, czyli „Central“, należący do nielicznej grupy teoretyków bibliotecznych, t. j. ludzi, pracujących dla wsi przy biurkach w dużych miastach — zostali przez teren wiejski nazwani centralistami. Cechą ich było brak wiary w zdolność gmin do stworzenia potrzebnej sieci bibliotecznej. Nie umieli oni nawiązać kontaktu z działaczami wiejskimi i z samorządem gminnym“.

Autor stwierdza, że tworzenie central bibliotecznych, nieraz kosztem przymusowo pobieranych

pieniędzy, spotkało się z niechętnym stanowiskiem gmin lub z obojętnością. Centraliści nie wierzyli, żeby gminy zdolne były do tworzenia sieci bibliotecznej na wsi, a gminy nie wierzyły w centrale, ale czekały na ich akcję.

„Terenowcy - społecznicy twierdzili, że Centrale powiatowe są przejawem biurokratycznego nastawienia w akcji bibliotecznej i że będą one zanadto kosztowne. Niedługo trzeba było czekać, żeby znaleźć potwierdzenie słuszności ich stanowiska. Twierdzili oni dalej, że chcąc zaspokoić potrzeby czytelnictwa na wsi, należy przede wszystkim utworzyć we wszystkich gminach stałe gminne biblioteki publiczne, dysponujące w przyszłości kompletami książek w ilości odpowiadającej liczbie gromad w każdej gminie. Centraliści natomiast dążyli do stworzenia centrali w mieście powiatowym, jako czynnika nadrzędnego nad ewentualnie powstającymi bibliotekami gminnymi. Centrala ta wysyłała by bezpośrednio komplety książek na wieś. Zabiegi centralistów i umiejętnie przez nich prowadzona propaganda przyczyniły się do powstawania central powiatowych, powodując jednocześnie osłabienie akcji zakładania bibliotek gminnych przez samorząd gminny. Stan ten trwał do końca roku 1933. Gdy jednak gminy przekonały się, że Centrale powiatowe są zbyt kosztowną imprezą, podjęły samorzutnie akcję zakładania gminnych bibliotek“.

Autor ilustruje swoje wywody przykładem Centrali bibliotecznej w Słonimie, w której w ciągu 6 lat na zakupno książek użyto zaledwie 14% sumy przeznaczonej na biblioteki i zakupiono za to 346 książek. Centrala po 6 latach posiadała 24 komplety, których wysyłka na wieś kosztowała 3.000 zł. rocznie. Przeciwstawia Autor zorganizowanie biblioteki gminnej w Dziewiątkowicach tegoż powiatu, gdzie w ciągu 1936 r. zebrano 323,75 zł ofiar i 185 książek, a pracownicy i nauczycielstwo ofiarowali 1/2% od poborów przez 10 miesięcy, gmina dodała 100 zł i powstała biblioteka licząca 345 książek. Podobnych przykładów Autor wymienia wiele. Powołuje się przy tym na wywody praktyków - organizatorów bibliotek, jak p. Czernichowskiego, zamieszczone w „Somorządzie“ Nr 6 z 1937

r. i stanowisko w tym zakresie Okręgu Szkolnego Wileńskiego wysuwając następujące wnioski:

„Jeżeli się chce naprawdę udostępnić książkę na wsi, to należy postąpić w sposób, zastosowany w powiecie Koneckim.

1. Należy rozparcelować powiatowe Centrale, a książki przekazać gminnym bibliotekom publicznym. W powiecie może instruktor czy referent biblioteczny posiadać podręczną bibliotekę fachową oraz naukową.

2. Przestać zmuszać gminy do ponoszenia świadczeń na rzecz Central powiatowych. Żądanie od Gmin tego rodzaju świadczeń nie znajduje uzasadnienia prawnego i sprzeczne jest z okólnikiem p. Ministra Spraw Wewnętrznych.

3. Środki przeznaczone przez samorządy powiatowe na utrzymanie Central powiatowych, wypłacać gminom, jako premie w stosunku proporcjonalnym do własnych świadczeń i wysiłków na rzecz rozbudowy bibliotek gminnych.

4. Zapewnić gminom pomoc fachową w przeszkoleniu bibliotekarzy gminnych i bibliotekarzy gromadzkich. Pomoc tę będą mogli gminom okazywać po rozparcelowaniu Central Powiatowych, dotychczasowi kierownicy tych Central, którzy wówczas będą mogli prawie cały czas przebywać na terenie gmin, zamiast pilnować książek w miastach powiatowych oraz tracić czas na pracę manipulacyjną.

5. Wnioski o przekazaniu książek z Central powiatowych bibliotekom gminnym, powinni na posiedzeniu rad powiatowych postawić radni gminni, delegowani do rad powiatowych. Czym prędzej to nastąpi, tym będzie lepiej i dla wsi i dla samorządu.

Przekazanie książek przez istniejące dotychczas 126 Central powiatowych (na 241 powiatów), gminnym bibliotekom będzie wprawdzie bolesne dla centralistów, lecz pożyteczne dla wsi. Rozpocznie się wówczas nowy okres budowania na wsi bibliotek od podstaw, od fundamentów. Troska o rozwój bibliotek na wsi przejdzie ze 126 urzędników, na 3.121 wójtów, 3.121 sekretarzy, ponad 6.000 członków samorządów gminnych, ponad 40.000 radnych gminnych.

A gdy ci ludzie, mając pomoc fachową i zachętę, zamiast przeciwdziałania, zabiorą się do pracy, to w ciągu 2 — 3 lat pokryją wieś kompletami bibliotek, docierającymi do wszystkich gromad. Samorząd dał dowód, że potrafi to uczynić, lecz pod warunkiem, że Centrale nie będą mu przeszkadzały lub w ostateczności nie będą zawadzały“.

A.

Przegląd orzecznictwa

PODATEK PRZEMYSŁOWY — JAKO PODSTAWA WYMIAROWA ŚWIADCZEŃ W NATURZE.

Władza wymiarowa, wymierzając świadczenia drogowe w naturze na podstawie podatku przemysłowego opłacanego przez podatników (ustęp 1 art. 3 ustawy z 26 marca 1935 r., poz. 204 Dz. Ust.), nie ma obowiązku badania prawidłowości wymiaru tego podatku.

(Wyrok NTA z 6 grudnia 1938 r. L. rej. 431/38).

Nakazem płatniczym z 30 czerwca 1937 r. Nr 54 Zarząd Miejski w Łunińcu wezwał Dyрекcję Okręgową Kolei Państwowej w Wilnie do dostarczenia za rok 1937/38 świadczeń drogowych w naturze w ilości 333 dniówek pieszych lub też do uiszczenia w zamian tych świadczeń kwoty 500 zł.

Odwolania od tego wymiaru nie uwzględnił Wydział Powiatowy w Łunińcu orzeczeniem z 22 listopada 1937 r.

Rozpatrując skargę na powyższe orzeczenie, wraz z odpowiedzią władzy pozwanej, Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Według art. 3 ust. 1 ustawy z 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne, poz. 204 Dz. Ust., obowiązek świadczeń obciąża m. inn. te osoby fizyczne i prawne, które *opłacają* podatek przemysłowy, — w stosunku do sumy tego podatku, przy czym za podstawę wymiaru przyjmuje się cenę świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych. Ponieważ, jak z akt widoczne jest, Dyrekcja Kolei Państwowych w Wilnie wykupuje świadectwo przemysłowe kat. III na elektrownię w Łunińcu, przeto z tego tytułu podlega obowiązkowi świadczeń.

Zarzut skarżącej, że w myśl art. 3 ustawy z 15 lipca 1925 r. o państw. podatku przemysłowym, poz.

339/36 Dz. Ust., od podatku tego są zwolnione państwowe koleje żelazne, któremu zresztą przeciwstawiła władza pozwana argument, że elektrownia opodatkowana nie służy wyłącznie do zaspakajania własnych potrzeb kolei, gdyż zaspakaja w głównej mierze potrzeby m. Łunińca, nie jest istotny, ponieważ obowiązek świadczeń uzależnia przepis art. 3 ust. 1 ustawy z 26 marca 1935 jedynie od faktu rzeczywistego *opłacania* podatku przemysłowego, a fakt taki niewątpliwie w niniejszej sprawie zachodzi.

Z powyższych powodów należało skargę oddać, jako nieuzasadnioną.

PODATEK WYRÓWNAWCZY — JAKO PODSTAWA WYMIAROWA ŚWIADCZEŃ W NATURZE.

W toku wymiaru świadczeń drogowych, opartego na wysokości opłacanego podatku wyrównawczego, (ustępy 1 i 3 art. 3 ust. z 26 marca 1935 r., poz. 204 Dz. Ust., nie przysługuje zobowiązanemu prawo podnoszenia zarzutów przeciwko wysokości podatku wyrównawczego, prawomocnie wymierzonego.

(Wyrok NTA z 6 grudnia 1938 r. L. rej. 3883/37).

Nakazem z 8 marca 1937 L. 1566 Zarząd Gminy Korzecko wezwał Dyрекcję Kolei Państw. w Radomiu do dostarczenia za rok 1936/37 świadczeń drogowych w naturze w ilości 77 dniówek pieszych lub też do uiszczenia w zamian tych świadczeń kwoty 115 zł 50 gr. Odwołania zaś od tego wymiaru nie uwzględnił Wydział Powiatowy w Kielcach orzeczeniem z 7 maja 1937 (1 czerwca 1937).

Rozpatrując skargę na powyższe orzeczenie wraz z odpowiedzią władzy pozwanej, Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Według ustępów 1 i 2 art. 3 ustawy z 26 marca

1935 o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne, poz. 204 Dz. Ust., posiadaczy gruntów, którzy nie opłacają podatku gruntowego, natomiast opłacają gminny podatek wyrównawczy obowiązek świadczeń w naturze obciąża w stosunku do tego opłacanego podatku. Z treści tego przepisu, a w szczególności z jego słów „opłacają gminny podatek wyrównawczy“ i „w stosunku do opłacanego podatku wyrównawczego“ niewątpliwie wynika, że świadczenia drogowe w naturze są w tym przypadku daniną ustawowo pochodną od wymiaru podatku wyrównawczego, przy tym nie teoretycznie przypadającego, lecz rzeczywiście zobowiązanemu wymierzono.

Ponieważ akta wykazują, że podatek wyrównawczy na rok 1936/37 został skarżący wymierzony, że nie wykazują natomiast, aby skarżący przeciwko prawidłowości tego wymiaru wnosili sprzeciw, Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał, że władza pozwana była uprawnioną do uznania wymiaru podatku wyrównawczego za należyłą podstawę do wymiaru spornych świadczeń.

W tym stanie rzeczy zarzut skargi, skierowany przeciw wymiarowi podatku wyrównawczego, nie może być skutecznie podnoszony w sprawie, dotyczącej wymiaru świadczeń drogowych.

Wreszcie twierdzenie skarżącej, że wymiar świadczeń Dyrekcji Kolei Państw., nie zaś dzierżawcom gruntów kolejowych „wydaje się być niesłusznym“ — jest całkowicie chybiony, gdyż świadczenia drogowe wymierza się w myśl powołanych przepisów płatnikom podatku wyrównawczego, a akta wykazują, że takim płatnikiem była właśnie Dyrekcja Kolei, nie zaś dzierżawcy gruntów.

Z wszystkich powyższych powodów należało skargę oddać, jako nieuzasadnioną.

Sprawy bieżące

WYMIAR PODATKU OD LOKALI I PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI DLA LOKALI, PENSJONATÓW, POKOJÓW UMEBLOWANYCH ITP.

W sprawie powyższej Ministerstwo Skarbu wystratowało okólnik z dnia 19.IV.1939 r. L. D. V. 5959/3/39 (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 11 z dn. 1.V. 1939 r.) do izb skarbowych oraz urzędów skarbowych treści następującej:

„W związku z zagadnieniami, dotyczącymi zasad ustalania podstaw wymiaru podatku od lokali i podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych itp., Ministerstwo Skarbu wyjaśnia i zarządza, co następuje:

1. Obowiązek podatkowy i stawka podatkowa podatku od lokali.

Osobami, zajmującymi wieloizbowe lokale, jak hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. oraz w konsekwencji tego osobami, obowiązany do opłacania podatku od tych lokali, w myśl art. 3 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 505) są:

a) najemcy lub dzierżawcy lokali wieloizbowych, zajętych na hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. — o ile lokale te zostały przez właścicieli budynków oddane w najem lub w dzierżawę,

b) właścicieli lokali wieloizbowych, zajętych na hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. — o ile lokale te znajdują się w budynkach tychże właścicieli, a mieszczące się w nich hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. są prowadzone przez samych właścicieli.

Zgodnie z przepisem art. 5 pkt 2 dekretu, dla tego rodzaju wieloizbowych lokali właściwą jest z reguły 12%-owa stopa podatkowa.

Ponieważ jednak wspomniane hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. składają się przezważnie z pomieszczeń 1, 2 i 3-izbowych, które to pomieszczenia — gdyby nie były częścią lokali wieloizbowych — bądź byłyby wolne od podatku, bądź byłyby dla nich właściwą 8%-owa stopa podatkowa, przeto Ministerstwo Skarbu poleca począwszy od roku 1939 pobierać od hoteli, pensjonatów, pokoi umeblowanych itp. podatek od lokali według 8%-owej stawki podatkowej. Pobór różnicy pomiędzy

podatkiem, wymierzonym według właściwej 12% stawki podatkowej a podatkiem, pobieranym według 8% stawki podatkowej, Ministerstwo Skarbu odracza do dalszych zarządzeń.

II. Zasady ustalania podstaw wymiaru podatku od lokali.

Za podstawę wymiaru podatku od wspomnianych lokali wieloizbowych na 2-letni okres wymiarowy stosownie do art. 4 powołanego dekretu należy przyjmować:

1) dla lokali, które w roku poprzedzającym okres podatkowy były wynajęte (wydzierżawione) — komorne (czynsz dzierżawny), jakie najemca (dzierżawca) zobowiązał się płacić wynajmującemu (wydzierżawiającemu) w roku, poprzedzającym okres podatkowy, przy czym, o ile odnośne lokale były wynajęte (wydzierżawione) łącznie z urzędzeniem, koncesją itp. świadczeniami ze strony właściciela budynku, wówczas od komornego (czynszu dzierżawnego) należy potrącić ustaloną przez biegłych wartość tychże świadczeń pod warunkiem, że zostały one objęte komornym, a to zgodnie z przepisem § 14 ust. (3) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu dekretu o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 258);

2) dla lokali, które w roku, poprzedzającym okres podatkowy nie były wynajęte lub wydzierżawione, lecz w których były prowadzone hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. przez właścicieli budynków, mieszczących te lokale, względnie, które w tym roku były w ogóle nie zajęte — wartość czynszową z roku poprzedzającego okres podatkowy, obliczoną w wysokości komornego, jakiego uzyskał właściciel w razie wynajęcia lub wydzierżawienia lokalu przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, mających wpływ na wysokość czynszu. Ustalenie wartości czynszowej należy zawsze dokonywać przez biegłych, posiadających kwalifikacje z art. 70 § 3 O. P.

O ile zajdą okoliczności, przewidziane w art. 6 ust. (2) powołanego dekretu, wówczas podstawa wymiaru na drugi rok dwuletniego okresu wymiarowego może ulec zmianie.

III. Wymiar podatku od lokali dla hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych itp., położonych w miastach, będących uzdrowiskami lub letniskami.

W przypadku, gdy lokal wieloizbowy jest z reguły wynajmowany (wydzierżawiany), albo zajmowany przez właściciela tegoż na hotel, pensjonat itp. wyłącznie w sezonie tj. przez pewien czas roku, natomiast przez pozostały czas tego roku jest w ogóle niezajęty (nie jest w nim prowadzony hotel, pensjonat itp.), wówczas wymiar podatku od takiego lokalu ma być dokonany według zasad, podanych w części II niniejszego okólnika, lecz od podstawy, obliczonej w stosunku do czasu najmu (dzierżawy), określonego w umowie a dotyczącego roku podatkowego, względnie w stosunku do czasu faktycznego zajmowania lokalu przez właściciela (prowadzenia w nim hotelu, pensjonatu itp.) w roku podatkowym.

W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu poleca, aby wymiar podatku od tego rodzaju lokali,

położonych w miastach, będących uzdrowiskami lub letniskami, dokonywany był nie na okres dwuletni, lecz na rok podatkowy.

Celem ustalenia okresu najmu (dzierżawy) lub prowadzenia hoteli, pensjonatów itp. przez samych właścicieli w roku podatkowym, urzędy skarbowe mają opierać się przede wszystkim na wykazach nieruchomości, składanych co roku przez właścicieli budynków, następnie na umowach najmu (dzierżawy) oraz ewentualnie na wyniku przeprowadzonych w tym kierunku korespondencji i innych informacjach. Przy tym urzędy skarbowe powinny zwrócić uwagę właścicielom nieruchomości na obowiązek, wypływający z art. 62 ordynacji podatkowej.

Jeżeli z wykazu nieruchomości będzie wynikało, że w roku podatkowym hotel, pensjonat itp. nie będzie w ogóle prowadzony, wymiar podatku należy na razie zaniechać. W razie jednakowoż stwierdzenia, że w ciągu roku podatkowego właściciel wydzierżawił hotel, pensjonat itp. lub rozpoczął w nim sam prowadzić wspomniane przedsiębiorstwo, wymiaru podatku należy dokonać od podstawy, ustalonej według wyżej podanych zasad.

Przykład.

Właściciel zeznał, że w roku 1939, tj. w roku podatkowym, pensjonat został wydzierżawiony (będzie prowadzony przez niego samego) na okres 6 miesięcy. W roku 1938, tj. poprzedzającym rok podatkowy, pensjonat ten był wynajęty przez okres 5-ciu miesięcy za czynszem netto 6.000 złotych, w pozostałych zaś miesiącach pensjonat ten nie był w ogóle prowadzony.

Podstawę wymiaru na rok 1939 będzie stanowiła kwota 7.200 zł $[(6.000 \text{ zł} : 5) \times 6 = 7.200 \text{ zł}]$.

IV. Wymiar podatku od nieruchomości.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że przy ustalaniu podstaw wymiaru podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych itp. należy stosować zasady, podane w części II niniejszego okólnika w oparciu się na przepisach art. 6 ust. (2) i (3) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 14) oraz § 16 ust. (3) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu powołanego dekretu (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 259).

V. Wymiar podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych itp., położonych w miejscowościach, będących uzdrowiskami lub letniskami.

Przy wymiarze podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych itp., położonych w miejscowościach (miastach, wsiach), będących uzdrowiskami lub letniskami, które są z reguły wynajmowane (wydzierżawiane) albo zajmowane przez właścicieli wyłącznie w sezonie, należy stosować zasady, podane w części III niniejszego okólnika.

Dla porządku zaznacza się, że począwszy od roku 1936 utraciły swą aktualność okólniki Ministerstwa Skarbu: z dnia 23 marca 1926 r. L. D. P. O. 265/IV oraz z dnia 6 czerwca 1935 r. L. D. V. 31503/3/34 (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 16, poz. 393)“.

ZMIANA GRANIC GMIN WIEJSKICH W POW.
MIŃSKIM (WOJ. WARSZAWSKIE).

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 1939 r. (D. U. R. P. Nr 41 poz. 274) zniesiono w pow. mińskim gminy wiejskie Czarnogłów i Ładzyń przyłączając należące do gminy Czarnogłów gromady do gminy Chróścice, Rudzienko i Jakubów, zaś należące do gminy Ładzyń — do gminy wiejskiej Mińsk i Stanisławów. Ponadto rozporządzenie wprowadza zmiany granic gmin wiejskich Rudzienko, Stanisławów, Jeruzal, Latowicz, Kuflew, Cegłów i Wielgolas.

ZMIANA GRANIC POW. GARWOLIŃSKIEGO
I KOZIENICKIEGO.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1939 r. (D. U. R. P. Nr 41 poz. 271) wyłączono z gminy wiejskiej Swierże Górne pow. koziennickiego 3 gromady (Antoniówka, Pasternik i Kraski) i włączono do gminy wiejskiej Maciejowice pow. garwolińskiego.

USTAWA O OBOWIĄZKU ŚWIADCZEŃ RZECZOWYCH.

W numerze 30 Dziennika Ustaw z roku bieżącego, pod pozycją 200, ukazała się ustawa z dnia 30 marca 1939 o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych. Ma ona na celu — dostosowanie całości naszego gospodarstwa narodowego i wszystkich jego dziedzin do potrzeb Państwa, wywołanych interesami obrony Państwa lub na wypadek wojny względnie mobilizacji. Stwarza ona normy prawne i podstawy dla odpowiednich władz — umożliwiające tym ostatnim wydawanie zarządzeń, koniecznych dla zorganizowania wszystkich bez wyjątku działów życia państwowego, gospodarczego i społecznego — stosownie do wymagań naczelnego postulatu — obronności Państwa. Wydane na mocy tej ustawy rozporządzenia wykonawcze — określają szczegółowo szereg obowiązków i sposób ich realizacji — sama ustawa jednak zawiera podstawowe zasady tzw. świadczeń rzeczowych, ich rodzaj, pojęcie — a nadto ważność jej podkreśla fakt, że wszystkie świadczenia w niej przewidziane mogą być aktualne i w czasie pokoju.

Przez świadczenia rzeczowe rozumieć należy obowiązek przekazania na rzecz Państwa wszelkich praw, posiadanych przez jednostkę, zrzeszenie, товариство, spółkę itp. w stosunku do ruchomości, nieruchomości, praw majątkowych, uprawnień z tego tytułu wynikających. Świadczenia te obejmują: odstąpienie na rzecz Państwa — prawa własności, użytkowania, używania i innych praw lub ograniczenia tych praw; oddanie Państwu nieruchomości do użytku lub swobodnego rozporządzania; obowiązek wykonywania praw majątkowych lub korzystania z tych praw w sposób określony przez właściwe władze. Tak ujęty zakres obowiązków powoduje stan, w którym jedynym posiadaczem i zarządcą wszystkiego, co się na terenie kraju znajduje, jest tylko i wyłącznie Państwo, które uprawnienia swoje wykonuje za pośrednictwem specjalnie wyznaczo-

nych władz. Z tych uprawnień Państwa, wymienionych wyżej, wynikają jako rozwinięcie dalsze prawa a mianowicie: wywłaszczenia nieruchomości, urządzania na tych nieruchomościach umocnień, wznoszenia, zmian i burzenia budowli, fabryk, zakładów, urządzeń, eksploatacji lasów i kopalń, nadawania kierunku produkcji przemysłowej i jej rodzaju i charakteru, nakazania magazynowania wytworów tej produkcji, łączenia przedsiębiorstw w przymusowe organizacje, a wreszcie regulowania rodzaju gospodarki rolnej, hodowlanej i przemysłowo - rolnej oraz magazynowania produkcji. Przepisy o świadczeniach obejmują również przedsiębiorstwa, monopole, kopalnie i banki — państwowe, jak również wszelkie zakłady lecznicze.

Obowiązek świadczeń rzeczowych — powstaje automatycznie, z mocy samego prawa na obszarze całego Państwa z chwilą wybuchu wojny lub zarządzenia mobilizacji — bez wydawania specjalnych rozporządzeń lub ogłoszeń. W czasie pokoju zaś — potrzebna jest uchwała Rady Ministrów.

Ustawa, wprowadzając obowiązek świadczeń, od razu reguluje sprawę związanych z tym kosztów. Przewiduje mianowicie, że za świadczenia te należy się wynagrodzenie. Wysokość jego będą określały: cennik przedmiotów świadczeń rzeczowych, powiatowe komisje świadczeń rzeczowych i specjalne komisje świadczeń rzeczowych. W skład tych komisji wchodzić będą przedstawiciele władz oraz przedstawiciele samorządu gospodarczego i samorządu terytorialnego.

Wynagrodzenie, jeżeli już jest ustalone, wypłacać będzie bądź władza, która pobrała świadczenie bądź też kasy państwowe. Ustawa przewiduje możliwość wypłacania wynagrodzenia nie tylko w gotówce, lecz i asygnatami, których warunki i terminy wykupu ustalą oddzielne rozporządzenia. Mimo, że wynagrodzenie i jego wysokość określane będą przez czynniki, w których udział posiadać będą i przedstawiciele społeczeństwa — ustawa przewiduje możliwość odwołania się od tych ustaleń. Mianowicie zainteresowany, który uważa, że przyznane mu odszkodowanie krzywdzi go i jest zbyt małe — ma prawo w ciągu dni 30 od daty zawiadomienia go o przyznanym wynagrodzeniu — wnieść powództwo sądowe o ustalenie wysokości wynagrodzenia.

Takie są w ogólnych zarysach zasady świadczeń rzeczowych. Ale to nie wyczerpuje omawianej ustawy. Przewiduje ona bowiem nie tylko same przedmioty świadczeń i obowiązki świadczenia — lecz jako etapy przygotowawcze — inne jeszcze czynności.

Powszechny obowiązek świadczeń rzeczowych obejmuje bowiem trzy fakty dziedziny. Pierwszą — tj. obowiązek udzielenia danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych. Drugą — tj. obowiązek przysposobienia się do wykonania świadczeń, a więc przygotowanie całego gospodarstwa narodowego lub pewnych jego dziedzin do ponoszenia w razie potrzeby świadczeń. Trzecią wreszcie — tj. już same świadczenia rzeczowe, wyżej omówione.

Obowiązek udzielenia danych — przewiduje konieczność dostarczenia powołanym władzom — wszelkich informacji, dotyczących ilości, jakości,

miejsca położenia, stanu, przedmiotów świadczeń rzeczowych, zdolności produkcyjnej, zapasów, maszyn itp. zakładów, gospodarstw i przedsiębiorstw. Posiadacze przedmiotów świadczeń rzeczowych obowiązani są na ustne lub pisemne zarządzenia wykonać własnym kosztem wszelkie uzupełnienia jak np. plany itp. potrzebne władzom do zorientowania się w wartości i użyteczności poszczególnych przedmiotów świadczeń i do przeprowadzenia dokładnej rejestracji tych przedmiotów.

Obowiązek przysposobienia czyli przygotowania świadczeń rzeczowych — dotyczy przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych, przedsiębiorstw handlowych i składowych oraz gospodarstw wiejskich, a polega na dostosowaniu przedsiębiorstw lub gospodarstw do działalności, odpowiadającej warunkom wojennym lub potrzebom obrony Państwa, oraz na dostosowaniu ich do przejścia na wytwórczość wojenną. W związku z tym władze mogą wydawać wszelkie zarządzenia posiadaczom przedsiębiorstw i gospodarstw oraz żądać zmian, uzupełnień, itp. — zasadniczo na własny koszt posiadacza. Jeżeli jednak zmiany te wykraczają poza własny gospodarczy interes przedsiębiorstwa lub gospodarstwa — koszty tych uzupełnień dodatkowych obciążają Skarb Państwa. O wysokości tych kosztów decydują specjalnie powołane w tym celu organa, od orzeczenia których podobnie jak i przy samych świadczeniach rzeczowych — można się odwołać do sądu w formie wniesienia pozwu. Z chwilą zniesienia potrzeby przygotowania do świadczeń, doprowadzenie przedsiębiorstw i gospodarstw do stanu pierwotnego odbywa się na tych samych zasadach.

Poza tymi trzema rodzajami obowiązków, obejmujących całość tzw. świadczeń rzeczowych, należy wspomnieć jeszcze o kilku wtórnych, ale nie mniej ważnych normach omawianej ustawy.

A więc przede wszystkim dla zabezpieczenia całości przedmiotu świadczeń rzeczowych, zdolności jego do wykonywania ciężących na nim obowiązków — oraz dla umożliwienia wykonania wszystkich czynności zgodnych z interesami Państwa — każde przedsiębiorstwo lub gospodarstwo musi posiadać specjalnego pełnomocnika. Reprezentuje on dane gospodarstwo czy przedsiębiorstwo wobec władz, a jego zadaniem jest wypełnienie wszelkich czynności wynikających z ustawy, zarządzenia zaś jego wiążą posiadacza. Pełnomocnikiem może być tylko obywatel polski, władający biegle językiem polskim w słowie i piśmie i co jest specjalnie ważne — posiadający pełne zaufanie władz państwowych. Dalej — wszystkie zagadnienia i sprawy, wynikające z ustawy, stanowią tajemnicę i są chronione przepisami ustawy z 24.X.1934 r. o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa. Władze powołane do realizacji ustawy o świadczeniach mogą i w zakresie bezpieczeństwa i tajemnicy wydawać wszelkie potrzebne zarządzenia. Wreszcie ustawa zawiera postanowienia karne, przewidujące kary grzywny do 300.000 zł oraz kary aresztu i więzienia do lat 3, lub obie kary aresztu lub więzienia i grzywny łącznie.

PROJEKT USTAWY O KOSZTACH LECZENIA.

Sejm rozpatrzył już w pierwszym czytaniu rządowy projekt ustawy o pokrywaniu kosztów leczenia w szpitalach publicznych (druk sejmowy Nr 192). Projekt ten zawiera przepisy materialne, określające obowiązki osób fizycznych i prawnych oraz Związków Samorządowych i Skarbu Państwa, oraz przepisy formalne, określające tryb postępowania i właściwość władz w sprawach kosztów leczenia. W myśl uzasadnienia do projektu celem jego jest: „1) przede wszystkim rozłożenie ciężaru kosztów (leczenia) pomiędzy poszczególne związki samorządowe w ten sposób, by w płaszczyźnie najbardziej celowej organizacji, obejmującej większe jednostki terytorialne, stały się zdolne do realizacji ustawowych zadań w zakresie pokrywania kosztów leczenia; 2) następnie uporządkowanie obecnego stanu prawnego przez wprowadzenie jednolitych zasad dla całego obszaru Państwa w granicach faktycznych i prawnych możliwości“.

Projekt ustala obowiązki w zakresie pokrywania kosztów leczenia zasadniczo, a nie tylko w odniesieniu do ubogich chorych. Zobowiązani są do pokrywania kosztów w kolejności: sam leczony, jeżeli z mocy szczególnych przepisów obowiązek ten nie ciąży na innych osobach, następnie w razie nieściągłości — osoby trzecie, które zobowiązały się do tego wobec szpitala, wreszcie osoby obowiązane do świadczeń alimentarnych wobec lezonego. Dopiero jeśli koszty leczenia są nieściągalne od tych osób, powstaje obowiązek samorządu względnie skarbu Państwa w myśl zasad projektu.

W myśl projektu gminy wiejskie i miasta do 10.000 mieszkańców obowiązane są do pokrywania kosztów leczenia wszystkich chorób — z wyjątkiem zakaźnych — tych osób, które w tych gminach mają prawo do opieki trwałej w myśl przepisów ustawy o opiece społecznej. Gminom tym i miastom zwracane jest jednak 2/3 kosztów leczenia chorób psychicznych przez samorząd wojewódzki za pośrednictwem powiatowych związków samorządowych.

Miasta powyżej 10.000 mieszkańców pokrywają koszty leczenia wszystkich chorób osób, posiadających w mieście prawo do opieki trwałej, a nadto osób, które nie mają prawa do opieki trwałej w żadnej gminie, jeżeli ostatnie miejsce pobytu lub miejsce, gdzie zaszła potrzeba leczenia, znajduje się na obszarze tego miasta, wreszcie osób, które po powrocie z zagranicy nie mają prawa do opieki trwałej, a potrzeba umieszczenia w szpitalu zaszła zagranicą lub w 4 tygodnie po powrocie do kraju i ostatnie miejsce pobytu przed wyjazdem za granicę znajdowało się na obszarze danego miasta. Jednak miastom tym samorząd wojewódzki zwraca 2/3 kosztów leczenia chorób zakaźnych i psychicznych. Powiatowe związki samorządowe pokrywają koszty leczenia chorób zakaźnych osób, które mają prawo do opieki trwałej w gminie wiejskiej lub wreszcie do 10.000 mieszkańców, a nadto wszystkich chorób co do osób, nie mających prawa do opieki trwałej w żadnej gminie i powracających z zagranicy na tych samych zasadach co miasta po-

nad 10.000 mieszkańców. Jednak powiatowe związki samorządowe mają otrzymywać od samorządu wojewódzkiego zwrot 2/3 kosztów leczenia chorób zakaźnych.

Samorząd wojewódzki zobowiązany zostanie do zwrotu: 1) gminom wiejskim i miastom do 10.000 mieszkańców — 2/3 wydatków poniesionych przez nie na koszty leczenia chorób psychicznych; 2) miastom ponad 10.000 mieszkańców 2/3 kosztów leczenia chorób psychicznych i zakaźnych oraz zwrotu kosztów leczenia osób bez prawa do opieki trwałej w jakiejkolwiek gminie i powracających z zagranicy; 3) powiatowym związkowi samorządowym 2/3 kosztów leczenia chorób zakaźnych, kosztów leczenia osób bez prawa do opieki trwałej w jakiegokolwiek gminie i osób powracających z zagranicy.

Skarb Państwa ma pokrywać koszty leczenia osób umieszczonych w szpitalach sądownie na mocy kodeksu karnego oraz osób powracających z zagranicy, jeśli nie ma obowiązku co do tego pow. zw. samorz. względnie miasto o ludności ponad 10.000 mieszkańców, a także koszty leczenia cudzoziemców. Jednak koszty leczenia osób przymusowo umieszczonych w szpitalach pokrywane są na zasadach ogólnych.

Obowiązki samorządu wojewódzkiego do czasu jego zorganizowania będzie ponosił „Wojewódzki Fundusz Kosztów Leczenia“, zarządzany przez wojewodę przy współudziale wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym. Na Fundusz ten będzie wpływał udział samorządu wojewódzkiego w opłacie monopolowej od spirytusu i wpłaty pow. zw. sam. i miast powyżej 10.000 mieszkańców w wysokości ustalonej corocznie przez wojewodę przy współudziale wydziału wojewódzkiego z głosem sta-

nowczym, w stosunku do dochodów zwyczajnych w poprzednim okresie budżetowym. Na obszarze woj. pomorskiego i poznańskiego nie tworzy się funduszy, lecz odpowiednie obowiązki i prawa należeć będą do wojewódzkich zarządów komunalnych.

Na terenie woj. południowych znosi się tymczasowy Wydział Samorządowy w likwidacji. Ponieważ na tym terenie gminy wiejskie obciążone zostałyby nowym b. poważnym wydatkiem projekt przyznaje im prawo do podwyżki zasadniczej granicy obciążenia podatkiem wyrównawczym przez podwyższenie mnożnika z 0.50 na 1; ponadto przewiduje dla wojewódzkich funduszy kosztów leczenia na tym terenie dotację skarbu w wysokości 0.5 miln. zł. rocznie.

Poza tym projekt przewiduje jednolity i szczegółowy tryb postępowania i właściwość władz przy dochodzeniu kosztów leczenia od osób zobowiązanych.

OCHRONA PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH W ZAKRESIE PRZYPADAJĄCYCH IM NALEŻNOŚCI OD ZW. SAMORZ.

Posel Józef Kruk wniósł projekt ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27.X.1932 r. o dochodzeniu roszczeń pieniężnych opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających od związków komunalnych. Celem tego projektu jest wyłączenie z ograniczeń egzekucyjnych, przewidzianych w tym rozporządzeniu, należności pracowników samorządowych, wypływających ze stosunku służbowego, jak zaopatrzenia emerytalne itp.

Z PRAC POLESKIEGO WYDZIAŁU WOJEWÓDZKIEGO.

W dniu 21 kwietnia br. odbyło się posiedzenie Poleskiego Wydziału Wojewódzkiego. Przedmiotem obrad było rozpatrzenie budżetów powiatowych związków samorządowych w Brześciu n/B., Drohiczyń, Kobryniu, rozpatrzenie statutu etatów stanowisk służbowych w mieście Dawidgródka i szereg spraw z zakresu orzecznictwa. Rozpatrzone trzy budżety pow. sam. zamykają prace Wydziału Wojewódzkiego w zakresie zatwierdzania budżetów pow. zw. sam. na Polesiu. Pozostały do zatwierdzenia jeszcze budżety miast wydzielonych Brześcia n/B. i Pińska oraz Międzykomunalnego Związku Opieki Społecznej.

Opracowany na omawianym posiedzeniu budżet p. z. s. w Brześciu n/B. zamyka się po zatwierdzeniu kwotą zł 846.300, z czego na budżet nadzwyczajny przypada po stronie dochodów zł 364.000, a w wydatkach zł 378.500. Powiat ten w zakresie inwestycji prowadzi budowę dwóch większych mostów. (przy wydatnej pomocy Skarbu Państwa), budowę dróg, oraz buduje ośrodek zdrowia w Domaczewie i ambulatorium weterynaryjne w Brześciu n/B. Budżet zwyczajny w szerokim zakresie do-

tyczy dróg oraz rolnictwa, gdzie agendy są szczególnie rozbudowane. Zastrzeżenia Wydziału Wojewódzkiego dotyczyły zmniejszenia zwrotów z gmin na utrzymanie agend powiatowych, a poza tym wprowadzono szereg sprostowań w dochodach i wydatkach specjalnych (głównie drogowych) dostosowując je do realnych wysokości.

Budżet powiatu drohickiego zamyka się sumą zł 275.000. Jest to powiat bez żadnych prawie możliwości inwestycyjnych, nastawiony jedynie na zaspokojenie najkonieczniejszych potrzeb. Budżet równoważy się zapomogą z Komun. Fund. Poż. Zapomogowego. Na inwestycje przeznaczone jest tylko 5.000 zł (drogi).

W podobnej sytuacji jest powiat kobryński, który również należy do grupy powiatów poleskich niesamowystarczalnych. Zamierzenia tego powiatu idą w kierunku rozbudowy szpitala i budowy drogi Kobryń — Dywin. Budżety obu tych powiatów zatwierdzono z nieznacznymi poprawkami.

Na posiedzeniu tym omówiono poza tym w formie komunikatów urzędu wojewódzkiego szereg najważniejszych bieżących spraw samorządowych i rolniczych.

PIĘCIOLETNI PLAN INWESTYCYJNY POWIATOWEGO ZWIĄZKU SAMORZĄDOWEGO W RÓWNEM.

Wydział Powiatowy opracował szczegółowy plan inwestycyjny gospodarki samorządowej powiatu na najbliższy okres pięcioletni. Opierając się na możliwościach koniunkturalnych w ostrożnym podejściu do przewidywań uwzględniono w planie te tylko potrzeby, które związek samorządowy wysuwa jako pierwszoplanowe w całokształcie swych zadań, a mianowicie: zdrowie publiczne, komunikacje, oświata oraz rolnictwo i weterynaria.

Ważniejsze zamierzenia powiatu w tych dziedzinach są następujące:

Zdrowie publiczne.

Istniejące na terenie powiatu, niedość wyposażone w urządzenia 3 szpitale o łącznej liczbie 125 łóżek, nie są w stanie zaspokoić nawet połowy potrzeb ludności powiatu, liczącej ponad 210.000 mieszkańców w/g spisu z 1931 r., zważywszy w dodatku, że ze szpitali tych korzysta także ludność powiatów sąsiednich, w obrębie których odczuwa się jeszcze większy brak zakładów leczniczych niż w powiecie rówieńskim.

Dla zaspokojenia tej palącej potrzeby wprowadzono na pierwszy plan programu inwestycyjnego budowę odpowiedniego i należyście urządzonego szpitala powiatowego. Koszt budowy takiego szpitala obliczono na 803.000 złotych. Budowa ma być rozłożona na cały okres pięcioletni.

Ponadto, celem zupełnego wykonania zadań w dziedzinie szpitalnictwa, projektuje się zamienić jeden z istniejących szpitali ogólnych na szpital chorób zakaźnych kosztem 15.000 złotych.

Następnym etapem polityki powiatu w dziedzinie zdrowotności będzie pokrycie całego powiatu siecią ośrodków zdrowia oraz organizowanie akcji profilaktycznej. Całkowite jednak wypełnienie tych zadań będzie musiało sięgnąć w okres dalszych planów zamierzeń inwestycyjnych.

Komunikacje.

W dziedzinie spraw drogowych plan inwestycyjny projektuje budowę 26 klm. nowych dróg powiatowych i wojewódzkich o twardej nawierzchni, określając to jako niezbędne minimum do stanu potrzeb powiatu. Obecny bowiem stan dróg w powiecie rówieńskim jest przede wszystkim pod względem gęstości sieci niezadawalający; na 100 klm. powierzchni powiatu przypada tylko 8,3 klm. dróg tego typu, gdy zaś przeciętna dla całej Polski wynosi 15,3 klm.

Oprócz dróg wymienionych powiatowy związek samorządowy będzie subsydiował budowę 34 klm. dróg gminnych o ważniejszym znaczeniu komunikacyjno - gospodarczym dla całego powiatu.

Oświata.

Plan inwestycyjny przewiduje udział powiatu w budowie szkół powszechnych przez udzielanie gminom zapomóg w granicach 90.000 złotych.

Na zakładanie i uzupełnianie bibliotek samorządowych przeznaczono na okres pięcioletni złotych 20.000. Zamierzenia w dziedzinie oświaty pozaszkolnej i akcji stypendialnej obliczono na złotych 70.000.

Rolnictwo i weterynaria.

W całokształcie zadań samorządu w dziedzinie popierania rolnictwa objęto planem inwestycyjnym m. in.: roboty melioracyjne na terenach, nie objętych przebudową ustroju rolnego. Akcja ta pozwoli na racjonalne zagospodarowanie użytków rolnych oraz łąk i pastwisk umożliwiających rozwinięcie hodowli. Na akcję tę przeznaczono 30.000 złotych; poza tym na zalesienie 31 ha nieużytków — złotych 25.000.

Z dalszych zamierzeń projektuje się budowę powiatowej szkoły kucia koni.

Opierając się na możliwościach według koniunktur obecnych i obecnego zakresu uprawnień samorządu powiatowego w dziedzinie źródeł dochodowych, przewidziano w planie osiągnięcie w ciągu pięcioletniego okresu około 2 milionów złotych na wykonanie wszystkich zamierzonych inwestycji. W sumie tej mieszczą się: podatek inwestycyjny, podatek drogowy, dotacje, pożyczki oraz świadczenia w naturze.

Jeśli chodzi o ogólne nastawienie polityki samorządowej na terenie powiatu rówieńskiego, to cechą jej ma być harmonizowanie działalności powiatowego związku samorządowego z działalnością gospodarczą gmin wiejskich.

Pierwszy okres omawianego planu inwestycyjnego znajdzie swą realizację w bieżącym budżecie, w którym obok wydatków zwyczajnych w sumie zł 600.129, wydatki nadzwyczajne preliminowano na zł 751.606. Wobec tego jednak, że suma dochodów nadzwyczajnych budżetu wynosi tylko zł 342.578 pozostała reszta pokryta będzie z dochodów zwyczajnych, których wysokość budżet przewiduje na zł 1.009.157.

CELOWY EKWIPUNEK DRÓŻNIKÓW NA DROGACH SAMORZĄDOWYCH.

Wydział Powiatowy w Chełmie lubelskim postanowił zakupić dla dróżników samorządowych płaszcze i pasy z torbami, analogicznie jak dla dróżników dróg państwowych.

Ponadto postanowiono wypłacać tymże dróżnikom, posiłkującym się do celów służbowych własnymi rowerami, po 3 złote miesięcznie za używalność tych rowerów.

Z uwagi na wzrastające znaczenie dróg samorządowych dla całokształtu potrzeb życia państwowego zarządzenie powyższe, którego niewątpliwym celem jest podniesienie sprawności służby drogowej, winno znaleźć szersze naśladownictwo.

PREMIE ZA WYKRYCIE SPRAWCÓW NISZCZENIA DRZEW.

W powiecie chełmskim wprowadził Wydział Powiatowy premie za wykrycie sprawców łamania drzew przydrożnych. Wysokość premii — 50 złotych jest dość frapującą zachętą ludności do przeciwdziałania szkodnictwu. Wpłyne to na wykorzenienie tego zła jednak o tyle, o ile kary na wykrytych szkodników będą stosunkowo surowe; w przeciwnym razie wypłacanie wysokich premii może dać skutki wręcz odwrotne.

WZROST WKŁADÓW OSZCZĘDNOŚCIOWYCH W POWIECIE MAKÓW - MAZOWIECKI.

Sprawozdanie Komunalnej Kasy Oszczędności za rok 1938 wykazuje poważny wzrost wkładów oszczędnościowych, które w roku 1938 osiągnęły sumę złotych 437.118, w stosunku do sumy zł 279.810 w roku 1937.

Jest to pocieszający objaw zapobiegliwości i pracowitości mieszkańców powiatu, jeśli się weźmie pod uwagę że powiat makowski nie należy do zbyt zamożnych.

W celu uprzywilejowania szerokim sferom ludności korzystania z pożyczek KKO., oprocentowanie tych pożyczek zostało obniżone do 9 procent w stosunku rocznym.

STARE MONETY NA F. O. N.

Wydział Powiatowy w Wilejce, wojew. wileńskie, znajdując się w posiadaniu licznych starych monet postanowił wszystkie te monety po oszacowaniu przez rzeczoznawcę sprzedać i uzyskaną ze sprzedaży kwotę przekazać na F. O. N.

PRZECIWKO PRZECIĄŻANIU REGULAMINÓW OBRAD ORGANÓW SAMORZĄDOWYCH.

Wydział Powiatowy w Nowogrodzku, rozpatrując przesłany mu do opinii przez p. Wojewodę Nowogrodzkiego projekty regulaminów obrad Rady Powiatowej i Wydziału Powiatowego, w którym to projekcie wprowadzony zostaje obowiązek przesyłania przez biuro Wydziału Powiatowego członkom Rady i Wydziału protokołów z poprzedniego posiedzenia wraz z przynależnymi załącznikami, wypowiedział się przeciwko temu obowiązkowi, wskazując na duże trudności techniczne i znaczne zwiększenie wydatków kancelaryjnych.

Porównyując projekt wojewódzki z wzorami opracowanymi przez Związek Powiatów R. P. Wydział Powiatowy stwierdził, że poza wymienionym warunkiem co do przesyłania radnym protokołów projekt wojewódzki z niewielkimi odchyleniami pokrywa się z wzorami Związku Powiatów. Wobec tego Wydział Powiatowy wypowiedział się za dalszym utrzymaniem regulaminów dotychczasowych.

Pożądanym byłoby szersze wypowiedzenie się w powyższej sprawie nie tylko samych Wydziałów Powiatowych lecz także i pp. radnych w celu omówienia czy i jak dalece przesyłanie protokołów posiedzeń ich uczestnikom jest potrzebne i czy ewentualnie nie możnaby ich zastąpić krótkimi streszczeniami, podającymi treść samych uchwał.

Redakcja „Samorządu“ chętnie oddaje do dyspozycji Czytelników łamy swego pisma, zarówno w tej sprawie, jak i we wszystkich innych żywotnych sprawach, obchodzących samorząd i jego działaczy.

KONIECZNOŚĆ UMIARU W OBCIĄŻANIU ŚWIADCZENIAMI W NATURZE.

Jedna z gmin wiejskich w wojew. nowogrodzkim powzięła uchwałę, obciążającą jedną ze swych gromad świadczeniami w naturze na uporządkowa-

nie w obrębie gromady w wysokości aż 300% podstawy wymiaru. Wydział Powiatowy odmówił zatwierdzenia tej uchwały, z uwagi na sprzeczność jej z przepisami rozporządzenia Wojewody, w myśl którego obciążenie świadczeniami na cele drogowe nie może przekraczać 150% podstawy wymiaru.

Ze swej strony Wydział Powiatowy słusznie zauważył, że wymiar świadczeń na gromadę ponad 150% wysokości może być dokonany tylko w przypadku powzięcia odnośnej uchwały przez zainteresowaną gromadę.

POTRZEBY GMIN WIEJSKICH POWIATU NOWOGRODZKIEGO W ZAKRESIE WYKONANIA PROGRAMÓW DROGOWYCH.

Przesyłając do zatwierdzenia władzom nadzorczym uchwały w sprawie programów robót drogowych na rok 1939/40, szereg gmin wystąpił z uмотywowanymi wnioskami do Wydziału Powiatowego o udzielenie większych zapomóg pieniężnych. O zapomogi te zgłosiły się m. in. gminy:

Zdzięcioł, na sumę nieokreśloną,

Wsielub, na zł 5.000,

Peczajów, na zł 12.000.

Przyznania powyższych zapomóg Wydział Powiatowy na razie odmówił, zaznaczając że wysokość zapomóg, których potrzeby się nie neguje, uzależniona jest od sumy przyznaczonych zapomóg ze Skarbu Państwa na drogi gminne.

Jednocześnie z zatwierdzeniem gminnych programów drogowych Wydział Powiatowy zalecił gminom, aby wydatki w gotówce na potrzeby drogowe uskuteczniane były w granicach budżetu gminnego, wpływów z tytułu nieodrobionego szarwarku oraz w zależności od sumy otrzymanych zapomóg.

KONFERENCJA NAD PRZYGOTOWANIEM LETNISK WOJEW. STANISŁAWOWSKIEGO.

W Stanisławowie w dniu 29.IV. br. odbyła się pod przewodnictwem prezesa Związku dr. T. Seidlera — druga wiosenna konferencja powiatowych referentów turystycznych, zorganizowana przez Międzykomunalny Związek „Karpaty Wschodnie“, celem omówienia inwestycji letniskowych i przygotowania letnisk na sezon letni br. Po sprawozdaniach referentów z prac dokonanych w poszczególnych powiatach w ciągu roku ubiegłego dla rozwoju letnisk i uzdrowisk oraz przedstawieniu planu rozbudowy i uporządkowania letnisk w roku bieżącym, Dyrektor Miketta zaznajomił zebranych z akcją wczasów letnich organizowanych przez Ligę Popierania Turystyki, którą to akcją na terenie wojew. stanisławowskiego objęte zostało 6 miejscowości, a to Berezów i Słoboda Rungurska w pow. kołomyjskim, Niżniów w pow. tłumackim, Podhorodce w pow. stryjskim, Połoczyska i Horodnica w pow. horodeńskim oraz podkreślił potrzebę przygotowania i przysposobienia zwłaszcza tych miejscowości. Referent turystyki w Urzędzie Wojewódzkim mgr. Ciężkowski omówił ogólnie przygotowanie letnisk pod względem aprowizacyjnym, zagospodarowania letniskowego i udogodnień komunikacyjnych, stwierdzając, że dla dokonania ulepszeń w letniskach pozycje przewidziane

ne w budżetach są w zupełności wystarczające, tylko dobre chęci są potrzebne do wykonywania systematycznie opracowywanego z góry planu oraz umiejętnego wykorzystania takiego kapitału, którym rozporządza wieś, jakim są ręce, jak i do pobudzenia do współpracy w tym kierunku społecznych organizacji wiejskich, a w pierwszym rzędzie kół gospodyń wiejskich, kółek rolniczych i organizacji młodzieżowych może dać duże i pomyślne wyniki. W zakończeniu obrad sekretarz Związku Fr. Sliwa omówił technikę udzielania informacji i reklamowania letnisk i uzdrowisk województwa stanisławowskiego. Konferencja wykazała, że letniska i uzdrowiska województwa stanisławowskiego w bieżącym roku podjęły energiczne przygotowania na przyjęcie letników.

INSTYTUCJE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH A AKCJA WCZASÓW.

W prowadzonej dotychczas akcji wczasów pracowniczych na szczególną uwagę zasługuje wartościowa akcja realizowana przez szereg ubezpieczalni społecznych.

W konsekwencji pisma okólnego Ministra Opieki Społecznej z dnia 13.XII.1938 r. Nr Pin. 17 kom/0—8 w sprawie koordynacji działalności w zakresie organizacji wczasów pracowniczych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził koordynację akcji na swym terenie, czego wyrazem jest okólnik Nr 35 z dnia 29.IV.1939 r.

W myśl tego okólnika spółdziałanie instytucji ubezpieczeń społecznych w społecznej akcji wczasów, reprezentowanej przez Centralne Biuro Wczasów będzie obejmować:

1. pomoc i współpracę w zakresie higienicz-

no-lekarskim przy wyborze i przygotowaniu terenów dla akcji wczasów,

2. pomoc i współpracę przy kwalifikowaniu ubezpieczonych, wyjeżdżających na zbiorowe urlopy,

3. pomoc w zorganizowaniu opieki lekarskiej w czasie pobytu ubezpieczonych na koloniach, obozach, ośrodkach wczasów rodzinnych, letniskach, w domach wypoczynkowych itp.,

4. udzielanie pomocy finansowej przez pokrywanie części kosztów pobytu ubezpieczonych na wczasach w granicach kredytów budżetowych,

5. udzielenie pomocy finansowej z funduszy przeznaczonych na akcję letnich kolonii dziecięcych, na pokrycie kosztów pobytu dzieci na koloniach rodzinnych, z tym, że na ten cel nie powinno być zużytkowane więcej jak 1/5 globalnej sumy budżetowej, przeznaczonej na letnie kolonie dziecięce.

Zasady ustalone w powyższym okólniku stanowią poważny krok w rozwoju całokształtu akcji wczasów w Polsce. Łączą one akcję instytucji ubezpieczeń społecznych, które w tej dziedzinie posiadają wielki dorobek i doświadczenie — z całokształtem akcji wczasów pracowniczych w Polsce.

INWESTYCJE GMINNE W WOJEW. ŚLĄSKIM.

W związku z przystąpieniem gminy Piekary Śl. w woj. śląskim do budowy nowych hal targowych Komisaryczny Wydział Powiatowy w Tarnowskich Górach wyraził zgodę na zatwierdzenie przez Przewodniczącego Wydziału Powiatowego uchwały Rady Gminnej w sprawie zaciągnięcia z Funduszu Pracy długoterminowej pożyczki w wysokości 150.000 złotych.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowania z dn. 12.V. 1939 r.).

1 dol. St. Zjedn.	— 5.32 zł.
100 frank. szwajc.	— 119.50 zł.
1 funt. szterl.	— 24.87 zł.
100 frank. franc.	— 14.05 zł.

CENY ZBOŻA.

W dn. 12.V. 1939 r. Warszawa. (Cena za 100 kg.)

Zyto	15.25 — 15.75 zł.
Pszonica	23.00 — 24.00 zł.
Jęczmień	18.00 — 20.25 zł.
Owies	16.75 — 17.75 zł.

Przegląd wydawnictw

KALENDARZ DROGOWY NA ROK GOSPODARCZY 1939/40.

Ukazał się w druku „Kalendarz Drogowy“ na rok gospodarczy 1939/40, wydany przez Związek Inżynierów Drogowych Rzeczypospolitej Polskiej. Jest to pierwsze wydawnictwo tego rodzaju w Polsce i obejmuje wszystkie działy nowoczesnego budownictwa drogowego. Przejrzysty układ, bogata treść

i liczne ilustracje składają się na wartościową całość, która będzie stanowiła cenny podręcznik dla każdego inżyniera i technika, pracującego przy budowie i utrzymaniu nowoczesnych nawierzchni.

Kalendarz o objętości około 400 stron druku w płóciennym oprawie kosztuje zł 5,—. Do nabycia w Zarządzie Związku Inżynierów Drogowych w Warszawie ul. 6-go Sierpnia 34 (Powiatowy Zarząd Drogowy).

ZARZĄD MIEJSKI W KOSOWIE HUCULSKIM

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko sekretarza miejskiego z poborami wg VIII grupy uposażeń pracowników samorządowych.

Od kandydatów wymagane są:

1) wykształcenie prawnicze lub równorzędne, ekonomiczne, a co najmniej ukończone średnie,

2) przynajmniej 3-letnia praktyka samorządowa na stanowisku referendarskim,

3) nie przekroczony 40-ty rok życia.

Do podań należy dołączyć w odpisach:

a) metrykę urodzenia,

b) poświadczenie obywatelstwa,

c) ostatnie świadectwo szkolne,

d) zaświadczenie dotychczasowej pracy.

e) dowód uregulowania stosunku do służby wojskowej,

f) świadectwo lekarza urzędowego,

g) własnoręcznie napisany życiorys.

Liczą na siłę wybitną, zdolną do rozwiązywania trudnych zagadnień prawnych.

Termin wnoszenia podań do dnia 20 maja 1939 r., a objęcie posady natychmiast.

Podania nie uwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Burmistrz: (—) *Pilichowski Stefan.*

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT DROGOWYCH
FABRYKA ASFALTU I PAPY DACHOWEJ

WACŁAW KIEŁBIŃSKI

Warszawa, ul. Tyszkiewicza Nr 9, tel.: 280-75, 349-28 i 504-37

Oddziały: 1) Wilno, ul. Ponarska Nr 26, tel. 28-04.

2) Łódź, ul. Wólczańska Nr 259, tel. 279-15.

WAPNO - CEMENT - GIPS

Szamoty. Płyty plekarskie. Dachówka. Papa. Gumater. Gumakit. Lepik. Smoła. Karbolineum. Klinkier. Castor. Wodozapór. Kafle. Grysik marmurowy. Posadzki inkrustowane. Wodzien wapnia. Tynki szlachetne. Wapno rolne. Cegła kanalizacyjna oraz wszelkie materiały budowlane bezpośrednio z fabryk reprezentowanych względnie ze składów własnych polecają:

INŻYNIEROWIE JAN i STANISŁAW PĘDZICH

Warszawa, CHŁODNA 35 (dawniej Jerozolimskie 113)

TELEFONY 605-97 i 605-96.

JUŻ NA WYCZERPANIU!

„Instrukcja dla Samorządowych komisji letniskowo-turystycznych”

cena 0.50 zł. (+ porto)

Do nabycia w Związku Powiatów R.P.

OPIEKA NAD DZIEĆMI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH

Wydawnictwo Związku Powiatów R. P., opracowane przez F. Brannego zawiera m. in.: regulamin w sprawie umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych, instrukcję dla rodzin zastępczych, przyjmujących dzieci na wychowanie, wzór książeczki kontroli oraz wzór umowy z rodziną zastępczą. Str. 31 zł. 1.—
Cena książeczki kontroli 0.50.

Książeczkę kontroli można nabywać oddzielnie.

Zamówienia należy kierować do:

ZWIĄZKU POWIATÓW R. P.

WARSZAWA I, MARSZAŁKOWSKA 81a m. 7

KONTO P.K.O. Nr 51177.

czas. 13458/21/20

Magister prawa

na stanowisku
w Wydziale
Powiatowym

przyjmie stanowisko
sekretarza wzgl. in-
spektora samorządu.

Posiada 3-letnią praktykę samorządową,
bankową i inne.

Referencje.

Zgłoszenia proszę kierować do
administracji 1yg. „Samorząd”,
Warszawa I., Marszałkowska 81a m. 7

**3LAMPOWY
ODBIORNIK
BATERYJNY
ECHO
O ZASIĘGU
EUROPEJSKIM
170 ZŁ ZA GOT.
RATY DO 15 MIES.**

NA NADCHODZĄCY SEZON ROBÓT BUDOWLANYCH I INNYCH
B. AKTUALNE I POTRZEBNE WYDAWNICTWO

Wyszła z druku książka p. t.:

DOSTAWY I ROBOTY NA RZECZ ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH

Zbiór przepisów ogólnych
i warunków technicznych

KSIĄŻKĘ OPRACOWALI:
CZĘŚĆ I. PRZEPISY OGÓLNE

KAZIMIERZ PYSZKOWSKI
Inspektor Związku Miast Polskich
Mgr STEFAN GRZESZCZAK
Referent Związku Miast Polskich

CZĘŚĆ II. WARUNKI TECHNICZNE

Inż. JAN MOKRZYCKI
przy współudziale inżynierów-specjalistów

Cena egzemplarza Zł 8 gr 50 (+ porto)

ZAMÓWIENIA WYKONUJE:
SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY
WARSZAWA, MIODOWA 6. Tel. 5-92-63